

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
SOCIĀLO ZINĀTŅU FAKULTĀTE
POLITIKAS ZINĀTNES NODAĻA

**LATVIJAS IESAISTE TERORISMA APKAROŠANAS
PASĀKUMOS EIROPAS SAVIENĪBĀ UN
ZIEMEĻATLANTIJAS LĪGUMA ORGANIZĀCIJĀ**

BAKALaura DARBS

Darba autore: **Linda Vitkauda**

Studentu apliecības Nr.: lv15033

Darba vadītājs: pasniedzējs Mg.sc.soc. Matīss
Veigurs

RĪGA 2018

ANOTĀCIJA

Bakalaura darba “Latvijas iesaiste terorisma apkarošanas pasākumos Eiropas Savienībā un Ziemeļatlantijas līguma organizācijā” mērķis ir izdarīt secinājumus par Latvijas veiktajiem pasākumiem terorisma apkarošanas jomā, to saistību ar dalību ES un NATO.

Izpētes jautājums: Vai Latvijas veiktie pasākumi terorisma apkarošanas jomā ir veidoti pamatojoties uz dalību starptautiskās organizācijās?

Izvirzīti šādi uzdevumi: Veikt drošības kopienas teorijas izpēti un pielāgot to Eiropas Savienības situācijai; Veikt terorisma jēdziena teorētisko izpēti; Raksturot būtiskākos terorisma veidus; Izpētīt ES un NATO terorisma apkarošanas pasākumus; Izpētīt Latvijas terorisma apkarošanas pasākumus; Salīdzināt terorisma apkarošanas pasākumus ES, NATO un Latvijā; Veikt intervijas atbildīgajās iestādēs; Veikt secinājumus par Latvijas iesaisti ES un NATO rīkotajos terorisma apkarošanas pasākumos.

Darba teorētisko ietvaru veido akadēmiskā literatūra par terorismu, īpaši izceļot starptautisko terorismu. Darba praktiskā daļa sastāv no dažādu terorisma apkarošanas dokumentu analīzes.

Atslēgas vārdi: terorisms; Eiropas Savienība, Ziemeļatlantijas līguma organizācija, starptautiskais terorisms.

ABSTRACT

Aim of this research paper “Latvia's involvement in European Union's and The North Atlantic Treaty Organization's counter terrorism events and activities.” is to make conclusions about anti-terrorism activities, which have took place, and to find out how they are connected to the European Union and NATO.

The research question is as follows: Are anti-terrorism events and activities in Latvia based on Latvia’s participation in the international organizations (European Union and NATO)?

Such tasks are planned in order to achieve aim of the paper: First of all, to research Barry Buzan’s theory of communities and to adapt it to the situation of Latvia and European Union. Secondly, to describe main types of terrorism that do exist in real life. Thirdly, to analyse Latvia’s situation. Fourthly, to come to conclusions about Latvia’s involvement in activities organized by the EU and NATO.

The theory mainly focuses on terrorism as such, the practical part of the paper is analysis of various papers on the topic.

Keywords: The European Union, NATO, International terrorism, Latvia

Satura rādītājs

IEVADS	5
1. DROŠĪBAS KONCEPTS	8
1.1. Drošības kopienas	9
1.2. Eiropas Savienība kā drošības kopiena	10
1.3. Alianses	10
2. TERORISMA RAKSTUROJUMS	12
2.1. Terorisma jēdziens un tā izcelsme	12
2.2. Terorisma vispārējs raksturojums	15
2.3. Citi terorisma veidi	18
3. TERORISMA APKAROŠANAS VEIDI	21
4. TERORISMS NATO	24
5. TERORISMS EIROPAS SAVIENĪBĀ	27
6. ORGANIZĀCIJU SADARBĪBA	31
7. TERORISMS LATVIJĀ	34
8. TERORISMA DRAUDU IEKŠĒJIE UN ĀRĒJIE FAKTORI.....	39
8.1. Terorisma draudu ārējie faktori	39
8.2. Terorisma iekšējie draudi	39
9. INTERVIJA ĀRLIETU MINISTRIJĀ	42
10. INTERVIJA DROŠĪBAS POLICIJĀ	46
11. SECINĀJUMI NO INTERVIJĀM	49
SECINĀJUMI	51

IEVADS

Starptautiskais terorisms kā nopietns drauds sabiedrībai ir ļoti aktuāls jau vairākus gadus, tomēr Latvijā visu šo laiku terorisma draudu risks nemainīgi saglabājies zems. Terorisms ir vardarbīgs līdzeklis, ar kuru kāda konkrēta grupa vai persona cenšas panākt kāda lēmuma pieņemšanu vai tiešo otrādi- atcelšanu, tomēr vardarbīgās metodes nav attaisnojamas nekādu mērķu vārdā. Latvijā nav tikuši veikti terora akti, kaut arī ir apzinātas vairākas personas, kuras atrodas *Daesh* kontrolētajās teritorijās Sīrijā. Tomēr valstij jāreaģē uz notiekošo starptautiskajā vidē, tāpēc arī Latvija aktīvi iesaistījusies dažādos terorisma apkarošanas pasākumos gan ES un NATO ietvaros, gan patstāvīgi. Tā kā terorisma izpausmes ir ļoti dažādas, ir gandrīz neiespējami izveidot tādu termina definīciju, kas iekļautu gan iespējamus mērķus, gan veidus, kā tos sasniegt, gan personas, kuras vēršas pie šādas rīcības savu mērķu sasniegšanai. Definēšanu apgrūtina arī fakts, ka terorisms ir ļoti mainīgs, tas attīstās līdz ar tehnoloģijām, tāpēc nepieciešams izpratni par to visu laiku papildināt un pētīt. Tomēr precīzas definīcijas izveide ir ļoti svarīga stratēģiju veidošanai un politikas plānošanai. Svarīga ir arī vienota izpratne par terorismu starp valstīm, kuras sadarbojas tā apkarošanā.

Tomēr, ja terorisma risks Latvijā ir zems, tad kādēļ tiek īstenoti pasākumi, kas pieprasa tik lielus cilvēkresursus? Vai šādus pretterorisma pasākumus īsteno pilnīgi visas pasaules valstis, vai tomēr Latvijas prakse ir atšķirīga tieši tādēļ, ka esam daļa Ziemeļatlantijas Līguma organizācijas un Eiropas Savienības? Vai atrašanās šajās organizācijās mums uzliek papildus pienākumus arī terorisma apkarošanas jomā? Ņemot vērā visu augstāk minēto informāciju, tiek izvirzīts šāds izpētes jautājums un darba mērķis:

Darba mērķis ir izdarīt secinājumus par Latvijas veiktajiem pasākumiem terorisma apkarošanas jomā, to saistību ar dalību ES un NATO.

Izpētes jautājums: Vai Latvijas veiktie pasākumi terorisma apkarošanas jomā ir veidoti pamatojoties uz dalību starptautiskās organizācijās?

Šāds darba izpētes jautājums izvirzīts pamatojoties uz nemainīgi zemo terorisma draudu līmeni valstī, kā arī fakts, ka Latvijas vēsturē nav bijuši reģistrēti terora akti. Arī tas, ka nav apzinātas organizācijas, kas varētu nodarboties ar teroristiskām darbībām norāda, ka šādu organizāciju interese par Latviju nav liela. Iespējams, ka grupējumu biedri izmanto

Latviju kā tranzīvalsti nokļūšanai citās Eiropas Savienības dalībvalstīs, taču arī šādi gadījumi nav bijuši konstatēti.

Hipotēze: Latvijas veiktie pasākumi terorisma apkarošanai ir izveidoti dalības starptautiskajās organizācijās (ES, NATO) dēļ.

Hipotēzes pamatošanai darba autore izmanto Drošības kopienu teorijas principus, kā arī informāciju, kas iegūta intervijās. Aplūkojot Latvijas Nacionālās drošības koncepcijas un terorisma apkarošanas pasākumus, kuros Latvija iesaistās, būs skaidrāka Latvijas motivācija šajā jomā.

Izvirzīti šādi uzdevumi: Veikt drošības kopienu teorijas izpēti un pielāgot to Eiropas Savienības situācijai; Veikt terorisma jēdziena teorētisko izpēti; Raksturot būtiskākos terorisma veidus; Izpētīt ES un NATO terorisma apkarošanas pasākumus; Izpētīt Latvijas terorisma apkarošanas pasākumus; Salīdzināt terorisma apkarošanas pasākumus ES, NATO un Latvijā; Veikt intervijas atbildīgajās iestādēs; Veikt secinājumus par Latvijas iesaisti ES un NATO rīkotajos terorisma apkarošanas pasākumos.

Darbs tiek iedalīts teorētiskajā (no 1. līdz 3.nodaļai) un praktiskajā daļā (no 4. līdz 11.nodaļai).

Teorētiskā daļa sākas ar ievadu politikas teorijā, apskatot Barija Buzāna (*Barry Buzan*) drošības līmeņu iedalījumu, analizējot Latviju kā drošības kopienu, tādējādi arī skaidrojot Latvijas lomu NATO un ES, salīdzinot to ar drošības kopienas konceptu. Tālākajā 2.nodaļā autore pievēršas raksturojumam, jo, būdams apstrīdēts jēdziens, tas nereti cieš no subjektīvas definīcijas, trivializējot terorisma nozīmi. Lai izvairīties no neobjektivitātes un turpmāko darbu izstrādātu iespējami objektīvi, atsaucoties uz teoriju par tēmu, tiek piedāvāts plašs klāsts terorismu definīciju, ko darba autore reduce attiecīgi darba vajadzībām (saglabājot oriģinālo nozīmi).

Empīriskajā daļā darba autore specifiskāk pievēršas izpētes jautājumam un ar to saistītajām tēmām. 4. un 5.nodaļas ietvaros tiek skaidrots terorisms un terorisma izpratne Eiropas Sabienībā un Ziemeļatlantijas Līguma organizācijā, kā arī 6.nodaļā tiek pētīta šo abu organizāciju sadarbība terorisma apkarošanas jomā.

Tālākajā 7., 8., 9. un 10.nodaļā autore konkrētāk pievēršas tieši Latvijas jautājumam par terorismu, tā teorētisko izpratni, kā arī, izvērtējot empīriski pieejamo informāciju par Latvijas politisko klimatu, tiek veikti secinājumi par terorismu līmeni Latvijā.

Darbā tiek izmantota kvalitatīvā izpētes metode, analizējot procesus, statistikas avotus un dažādas publikācijas par terorisma jautājumiem. Tāpat, lai papildinātu un apstiprinātu

publiski pieejamo informāciju, darba izstrādes procesā notiek ekspertu viedokļu gūšana ar tādām pētniecības metodēm kā tiešajām intervijām. Būtiski, ka darbs tiek veidots, izmantojot plašu metožu klāstu un tās kombinējot.

Tā kā terorisma risks Latvijā ir nemainīgi saglabājies zems, kā arī nav veikti terora akti, ir pamats uzskatīt, ka apkarošanas pasākumu veikšanu motivējusi dalība gan ES, gan NATO, kuru atsevišķas dalībvalstis ir piedzīvojušas dažādus uzbrukumus.

Bakalaura darbs sastāv no vienpadsmit nodaļām, ar tajās iekļautām apakšnodaļām, anotācijas latviešu un angļu valodās, ievada un izmantotās literatūras saraksta.

1. DROŠĪBAS KONCEPTS

Tā kā terorisms, tā darbības ir tiešs apdraudējums gan indivīda, gan valsts nacionālajai drošībai, svarīgi noskaidrot, kas ir drošība. Drošība ir stāvoklis, ko valsts cenšas nodrošināt saviem iedzīvotājiem, tomēr to precīzi definēt sarežģīti. “Nacionālā drošība varētu būt definējama ka spēja atvairīt agresiju no ārpuses”, “Drošība ir relatīva brīvība no kara, papildināta ar augstu apziņu, ka nedraud sakaušana karā, kurš varētu risināties”, “Drošība objektīvā nozīmē, ir mērāma vērtību apdraudējuma neesamībā, subjektīvā nozīmē- baiļu par šo vērtību sakaušanu neesamība”

Barijs Buzāns (*Barry Buzan*) drošību iedala trīs līmeņos- indivīda, valsts un starptautiskās sistēmas drošība. Tomēr vēlākos savos darbos pētnieks izvirza piecus drošības sektorus- politiskā, militārā, ekonomiskā, sociālā un vides drošība. Vairākumā gadījumu nav iespējams situāciju vērtēt tikai vienā no iepriekš minētajiem līmeņiem, tie ir savā starpā cieši saistīti, veidojot drošības tīklu. Indivīda drošību raksturo dzīves līmenis, veselība, ienākumu līmenis, statuss sabiedrībā, brīvība, kamēr valsts drošība ir daudz komplicētāka. Pētnieks uzsver, ka draudi indivīdam ir pavisam citādāki, nekā draudi valstij vai starptautiskajai sistēmai.

Militāri draudi apdarud jebkuru valsts struktūru, tie var apdraudēt valsts spējas nodrošināt indivīda drošību. Ja politiskā drošība tiek apdraudēta ar mērķi vājināt valsti, šādi draudi var būt savienoti ar militāriem draudiem. Politiskajai un militārajai drošībai seko trīs citi sketori, kuru definēšana ir daudz sarežģītāka. Ekonomisko drošību ir grūti definēt ekonomikas pašas dēļ, jo tā ir ļoti riskiem pilna vide, tomēr, piemēram, militārā drošība ir tieši atkarība no ekonomiskās, līdzekļu pieejamības dēļ, turklāt var uzskatīt, ka ekonomiskā drošība ir galvenais kopējās valsts drošības faktors. Salīdzinot valstis ar dažādu ekonomikas attīstību, skaidrs, ka ekonomiskā drošība atvieglo valsts kopējās drošības stiprināšanu. Sociālā drošība, savukārt, ir cieši saistīta ar politisko drošību, tomēr tā ir saistīta ar identitāti un spēju vai nespēju nodrošināt dažādu identitāšu līdzsvaru konkrētā valstī. Šis drošības sektors ir ļoti sarežģīts ar to, ka identitāte un piederība ir ļoti subjektīvas lietas, tomēr tās var novest pie diskriminācijas un centieniem izslēgt no sabiedrības, kas jau ir pieskaitāms pie politiskās indivīda drošības. Vides drošība ir saistīta ne tikai ar dabas parādībām, kuras cilvēks nevar kontrolēt, bet kuras ietekmē indivīda dzīvi, piemēram, plūdi vai zemestrīces, bet arī cilvēku veiktas darbības, kuru rezultātā tiek nodarīts kaitējums apkārtējai videi. Piemēram, globālā sasilšana un Ozona slāņa biezums ir tieši atkarīgs no cilvēku attieksmes pret dabas

aizsardzību. Autors uzskata, ka, lai arī šis ir ļoti pretrunas izraisošs sektors, tā nozīme laikam ejot arvien palielināsies. Inaciatīvas vides problēmu risināšanai ir atkarīgas gan no valsts ekonomiskās, gan politiskās drošības, jo jāņem vērā, ka sekas ietekmēs visu pasauli nevis tikai kādu konkrētu valsti.¹

1.1. Drošības kopienas

“Latvija ir daļa no transatlantiskās drošības kopienas un mūsu drošība ir nedalāmi saistīta ar mūsu partneru valstu drošību, tāpēc mūsu uzdevums ir rūpēties ne tikai par Latvijas Republikas, bet arī mūsu sabiedroto drošību, sniedzot tiem visu nepieciešamo atbalstu”²

Drošības kopienas savā starpā saista vienota identitāte, līdzīgas atbildes uz jautājumiem “Kas es esmu?” un “Kas ir citi?”. Dalībvalstis vieno spēja ilgā laika periodā konfliktus risināt miermīlīgā ceļā. Šī teorija piedāvā divas galvenās nozīmes - tā kā drošības kopienā iesaistītās valstis spēj savstarpējās nesaskaņas risināt bez fiziska spēka pielietošanas, pastāv iespēja panākt anarhijas apstākļus un izbēgt no drošības dilemmām. Šis koncepts arī atzīmē starptautisko organizāciju lomu miera saglabāšanā. Šī teorija bija viens no pirmajiem mēģinājumiem piedāvāt izmaiņas starptautiskajā sistēmā panākt neizmantojot vardarbīgus līdzekļus laikā pēc Otrā pasaules kara, tā izaicina reālistu piekritēju domu par drošības dilemmu. Drošības dilemmas teorija starptautiskās attiecības uztver kā mēģinājumus veidot vienotu identitāti socializācijas ceļā. Šī teorija ir neatņemama reģionālās intergācijas teorijas sastāvdaļa. Tās raksturo vienota identitāte, kas ir pamats drošības kopienas izveidei. Vienotas identitātes palīdz veidot drošības kopienas, kolektīva drošība pierāda šo identitāšu sakritību³ Drošības kopienu pamatā ir valstu nedrošības sajūtas starptautiskajā sistēmā risinājums. To mērķis ir nodrošināt dalībnieku drošību, tāpēc koncepts ir līdzīgs kolektīvās drošības konceptam, tomēr tie nav vienādi. Drošības kopienas spēcīgākas padara kopējs ārējais drauds. Tās var būt cieši vai ne tik cieši vienotas. Kopienas, kuras ir ne tik cieši saistītas, izpilda minimālos kritērijus. Šādas drošības kopienas ir pārnacionālu suverēnu valstu kopienas, kuras cilvēki sagaida miermīlīgas pārmaiņas, šīs valstis paļaujas viena uz otru, tomēr tālāka sadarbība nenotiek. Cieši vienotas kopienas viedo kolektīvu sistēmas kārtību,

---

¹ Marianne Stone. (2009). *Security According to Buzan: A Comprehensive Security Analysis*.

² Drošības POLICIJA. *Misija*. Izgūts no: <http://dp.gov.lv/lv/vispariga-informacija/misija/>

³ Hasan Ulusoy. *REVISITING SECURITY COMMUNITIES AFTER THE COLD WAR : THE CONSTRUCTIVIST PERSPECTIVE* . p.1-10.

otrkārt, tām ir likumodošana, kura ir aptuveni starp nacionālo un reģionālu pārvaldību, tā ir sava veida drošības sistēma.⁴

1.2.Eiropas Savienība kā drošības kopiena

ES var uzskatīt par drošības kopieni, jo organizācijas pamatā ir dalībvalstu vienotās vērtības, kā arī vēlme konfliktus risināt ne-militārā ceļā. ES kopīgās vērtības ir cilvēktiesību un cilvēku brīvības respektēšana, demokrātija, vienlīdzība un likuma vara. Savienības galvenais mērķis ir šo vērtību izplatīšana un aizstāvība, kā arī iedzīvotāju labklājības un miera nodrošināšana. Tā kā viena no galvenajām vērtībām ir iedzīvotāju vienlīdzība, nedrīkst diskriminēt kādu konkrētu grupu vai personu. Visas no šīm vērtībām ir oficiāli iekļautas Lisabonas līgumā, un ir jāievēro katrai dalībvalstij.⁵ Tā kā ES kā organizācijai nav militāru līdzekļu, izveidota sadarbības forma ar NATO. ES ir tiesīga piešķirt ekonomiskās vai politiskās sankcijas valstīm, kuras šīs vērtības pārkāpj, kamēr NATO ir iespēja risināt militārus konfliktus ar militāru spēku.

1.3.Alianses

“Aliansi vajadzētu definēt kā skaidri izteiktu vienošanos starp valstīm nacionālās drošības sfērā, kurā partneri apsola sniegt savstarpēju palīdzību, kas līdzinās būtiskam resursu ieguldījumam kādas iespējamības gadījumā, kura izcelsme ir neskaidra.”⁶ Autors Stefans Bergsmans piedāvā astoņus aliansei nepieciešamos elementus-

- 1) Alianses ir valstu kārtība: šajā gadījumā nav svarīgi vai valsts ir starptautiski atzīta, svarīgi, lai tai ir autoritāte, kas valda pār konkrētu teritoriju un cilvēku kopumu.
- 2) Aliansēm ir skaidras vienošanās: nav svarīgi, vai šī vienošanās apstiprināta ar rokasspiedienu vai ar formālu līgumu, svarīgi, lai visas iesaistītās puses apzinās, ka šāda vienošanās eksistē.
- 3) Alianses tiek galā ar noteiktu uzvedību noteiktos apstākļos nākotnē. Kaut arī lielākajai daļai alianšu ir plānoti arī pasākumi, kas ilgst visu līguma darbības laiku,

---

⁴ Amitav Acharya. (2014). *Constructing a Security Community in Southeast Asia*. p. 2-4

⁵ European Parliament in plain language. *Values*. Izgūts no: <http://europarlamenti.info/en/values-and-objectives/values/>

⁶ Bergsmann, Stefan. The Concept of Military Alliance, www.bmlv.gv.at/pdf_pool/publikationen/05_small_states_04.pdf

galvenā uzmanība pievērsta konkrētai rīcībai, kurai būtu jāseko kādam konkrētam notikumam.

- 4) Papildinot iepriekšējo punktu- alianses nezina, kad šis notikums īstenosies un vai vispār īstenosies. Šis atšķir alianses no koalīcijām, kuras veidotas pamatojoties uz kādu notikumu, kura norises laiku iespējams prognozēt, piemēram, vēlēšanas.
- 5) Alianse ir solījums, tāpēc tas jānošķir no reālās rīcības, kad ir notikusi darbība, kuras dēļ aliance tika izveidota.
- 6) Šis solījums ietver palīdzību līgumā norādītajā gadījumā, kas parasti ir uzbrukums kādam no sabiedrotajiem.
- 7) Solījums ir abpusējs, tāpēc dalībniekiem jāizvērtē iespējamie ieguvumi nopietna apdraudējuma gadījumā, kā arī iespējamie zaudējumi iesaistei sabiedroto konfliktos
- 8) Šis līgums ietilpst valsts nacionālās drošības jomā.⁷

Aliansēm svarīga ir ideoloģiskā solidaritāte, kas NATO gadījumā apstiprinās, jo visas dalībvalstis ir demokrātiskas.

---

⁷ Bergsmann, Stefan. The Concept of Military Alliance,
www.bmlv.gv.at/pdf_pool/publikationen/05_small_states_04.pdf

2. TERORISMA RAKSTUROJUMS

Lai valsts un organizācijas varētu cīnīties un veidot preventīvos pasākumus terorisma novēršanai, liela nozīme ir vienotai terorisma un tā jēdziena izpratnei. Terorisms ir krimināli sodāma rīcība, par kuras izplatību rietumvalstīs medijos dzirdam aizvien biežāk. Valsts uzdevums ir izveidot normatīvo ietvaru un veikt pasākumus, lai pasargātu iedzīvotājus no iespējamām sekām.

2.1. Terorisma jēdziens un tā izcelsme

Pētot terorisma jēdzienu un izpratni par to, skaidrs, ka tajā pastāv liela dažādība. Tomēr, lai būtu iespējams veidot efektīvus pasākumus tā ierobežošanai, liela nozīme ir vienai izpratnei. Jāatzīmē, ka vairumā terorisma definīciju iezīmējas kopīgas pazīmes.

Termina „terorisms” izcelsme saistīta ar Lielo Franču revolūciju, kuras laikā ar nāvi tika sodīts karalis Luijs XVI. Pastāvēja ideja, ka tirānu atļauts nogalināt brīvības vārdā, šī ideja ieguva strauju popularitāti visā pasaulē, radās jauni teroristiskie grupējumi, kuru mērķis bija brīvības sasniegšana. Terorisms šajā laikā nozīmēja nevalstisku organizāciju darbības pret valsti, demokrātiskumu. Šādas darbības mūsdienās tiek sauktas par dumpi vai pilsoņu karu. Tomēr arī šīm darbībām ir kopīgas iezīmes ar terorismu mūsdienās- darbības ir organizētas un sistemātiskas, to mērķis ir padarīt sabiedrību labāku.

Mūsdienu izpratnei terorisma jēdziens sāka tuvoties industriālās revolūcijas laikā, tomēr valstīs, kurās darbojās šie jaunizveidotie teroristiskie grupējumi (Āzijā, Āfrikā un Tuvajos Austrumos), tie joprojām tika uzskatīti par brīvības cīnītājiem un viņu paveikto- par brīvības cīņu. Šajos reģionos notika cīņa pret Eiropas valstu valdīšanu tajos. Arī šajā posmā darbības mērķis bija labākas sabiedrības veidošana, tomēr jēdziena izpratnei pievienojās jauna pazīme- grupējumi pārsvarā bija nacionāli vai etniski noskaņoti. 20.gs. 80.g.sākumā par terorismu tika uzskatītas agresīvas darbības, kuru mērķis ir destabilizēt politisko situāciju rietumos.⁸

Oksfordas vārdnīcā terorisms definēts kā nelikumīga vardarbības izmantošana, īpaši pret civiliedzīvotājiem, ar mērķi īstenot politisko gribu.⁹

Šobrīd daudzas starptautiskas organizācijas, valstis un pētnieki izvirzījuši savas terorisma definīcijas. ASV kodeksa 12.nodaļas 2656f(d) pantā terorisms definēts kā tīša, politiski

⁸ Bruce Hoffman. (1954). *Inside Terrorism*. Columbia University Press. 3.-18.lpp

⁹ English Oxford Living Dictionaries. *Definition of terrorism in English*. Retrieved from <https://en.oxforddictionaries.com/definition/terrorism>

motivēta vardarbīga darbība pret ārrindas (civiliedzīvotāji vai neapbruņotas militārpersonas) mērķiem, kuru veic aģenti vai minoritāras grupas. Starptautiskais terorisms kodeksā definēts kā tāds, kura īstenošanā piedalās vairāki dažādu valstu pārstāvji, taču teroristisks grupējums kā jebkura grupa, kura īsteno teroristiskas darbības, savukārt starptautisks teroristisks grupējums uzskatāms par tādu, ja tās sastāvā ir dažādu valstu pilsoņi.¹⁰ 2007.gadā Latvijā veikts zinātniski pētniecisks projekts „Terorisma būtības analīze un iespējamās pret darbības analīze Latvijas apstākļos”. Projekta gaitā izstrādāta definīcija-„Terorisms ir politiski motivēta, ar iepriekšēju nodomu veikta bieži noziedzīga vardarbība vai draudēšana, šādas vardarbības veikšana pret civiliedzīvotājiem, kas nepieder pie valsts militārām vai pusmilitārām struktūrām, vai pret nemilitārā nevalstiskām iestādēm, iebaidot visu sabiedrību vai daļu no tās ar vēlmi izmainīt pastāvošo situāciju.” Šī definīcija paredz atšķirību starp teroristiem un brīvības cīnītājiem. Pētījuma secinājumos teikts, ka teroristisku darbību mērķis var būt ļoti cēls, tomēr tas neattaisno veidu, kā šis mērķis tiek sasniegts.¹¹ “Terorisms ir vardarbības sistemātiska izmantošana, ar mērķi radīt vispārēju baiļu gaisotni iedzīvotāju vidū, lai tādējādi sasniegtu kādu konkrētu politisku mērķi. Terorismu ir īstenojušas politiskās organizācijas, kuru mērķi ir gan labēji, gan kreisi orientēri, gan nacionālistiskas, gan reliģiskas grupas, revolucionāri un pat valsts institūcijas, piemēram, armija, izlūkdienesti vai policija.”¹² LR Krimināllikuma 88.pantā par terorismu uzskatīta spīdzināšana, dedzināšana, kodolķīmisko, ķīmisko, bioloģisko, bakterioloģisko, toksisko vai citu masveida iznīcināšanas ieroču lietošana, kā arī masveida saindēšana, epidēmiju, epizootiju izplatīšana, personas nolauptīšana, ķīlnieku sagrābšana, gaisa, sauszemes vai ūdens transportlīdzekļu sagrābšana, kā arī citas darbības, ”ja tās veiktas nolūkā iebiedēt iedzīvotājus vai piespiest valsti, tās institūcijas vai starptautiskas organizācijas izdarīt kādu darbību vai atturēties no tās, vai kaitēt valsts, tās iedzīvotāju vai starptautiskas organizācijas interesēm.”¹³

Kara, vardarbības un terorisma institūta konfliktu analīzes darba grupas ziņojumā teikts, ka terorisms ir politiska rīcība, kuras mērķis ir radīt bailes un šausmas, tajā tiek draudēts vai izmantots spēks un vardarbība. Šādu rīcību realizē vāja organizācija, kuras mērķis ir uzbrukt spēcīgākai, šajā gadījumā- valstij. Galvenā terorisma un parasta nozieguma atšķirība ir politisks mērķis (ietekmēt vai destabilizēt valsts institūcijas), tomēr ne visi

---

¹⁰U.S. Code. § 2656f. *Annual country reports on terrorism*. Izgūts no:

<https://www.law.cornell.edu/uscode/text/22/2656f>

¹¹Kārlis Krēsliņš. (2009). *Terorisma būtības analīze un iespējamās pret darbības pamatojums Latvijas apstākļos*. Nacionālās Aizsardzības akadēmijas Aizsardzības zinātniski pētnieciskais centrs. 93.lpp

¹² <https://www.britannica.com/topic/terrorism>

¹³ LR Saeima. (1998). *Krimināllikums*. 88.pants

politiski motivēti noziegumi uzskatāmi par terorismu. Turklāt arī teroristiskas organizācijas mēdz pastrādāt ne politiski motivētus noziegumus, piemēram, apzagt iedzīvotājus, lai nodrošinātu grupējuma finansējumu. Ziņojumā teikts, ka teroristiskiem grupējumiem ir pavisam neliels taktiku skaits- 95% terora aktu iekļaujas sešās taktikās (ķīlnieku saņemšana un nolaupīšana, sprādzieni, bruņoti uzbrukumi, slepkavības, barikādes un nolaupīšanas).¹⁴

Šajā pašā ziņojumā autori izveidojuši definīciju:

„terorisms ir definēts kā nelegitīms spēka vai draudu lietojums, kas vērsts uz politiskiem objektiem. Tas ir nelegitīms, jo apdraud civiliedzīvotājus un/vai neapbruņotus cilvēkus un ir slepenu valsts vai nevalstisko aktoru gatavots, pretrunā ar likumiem. Tā ir simboliska un iepriekš plānota vardarbība, kuras mērķis ir nodot ziņu plašākai sabiedrībai nevis tikai tiešajiem vardarbības upuriem. Terorisms ir veidots, lai ietekmētu mērķauditoriju radot bailes, lai ietekmētu lēmumu pieņēmējus mainīt rīcībpolitikas vai sistēmas par labu vainīgo politiskajiem uzskatiem. Šādi objekti var būt sistemātiski un var būt sarežģītu sociālo spēku motivēti, piemēram, ideoloģijas, etniska nacionālisma vai reliģiska ekstrēmisma.”¹⁵

„Terorisms ir cīņas metode, kurā nejauši vai simboliski izvēlēti upuri kalpo kā vardarbības mērķis. Šos upurus vieno grupas vai klases līdzības, uz kuru pamata notikusi izvēle viņus padarīt par upuriem. Pamatojoties uz iepriekšēju vardarbības izmantošanu vai draudiem, pārējie šīs grupas piederīgie atrodas baiļu stadijā. Šīs grupas vai klases, kuras piederīgo sajūtas par drošību tiek mērķtiecīgi grautas, ir terora mērķis.”¹⁶

Definējot terorismu, autori visbiežāk izmanto astoņus elementus- 1) vardarbība un spēks, 2) politisks, 3) bailes un terors, 4) drauds, 5) iedomātas reakcijas un efekti, 6) upuri, 7) plānota, sistemātiska un mērķtiecīga rīcība, 8) cīņas un taktikas metode.¹⁷

Terorismu raksturo vairākas galvenās pazīmes- tā ir vardarbība, kas vērsta pret civiliedzīvotājiem, visbiežāk kādu konkrētu grupu, no šīs grupas nepasargājot nevienu. Rīcībai ir politiski mērķi- panākt kāda lēmuma pieņemšanu vai tieši otrādi, to apgrūtināt. Rīcība vērsta pret valsts iestādēm- sabiedrības iebiedēšana rada haosu un neskaidrību valsts iestāžu darbā, jo šo iestāžu galvenais mērķis ir nodrošināt iedzīvotāju tiesības uz dzīvību un brīvību. Kaut arī izveidot vienotu terorisma definīciju vēl nav izdevies, svarīgi paturēt prātā šīs pazīmes un mērķus stratēģiju veidošanas laikā. Terorisms ļoti strauji mainās, pielāgojas tehnoloģiju attīstībai, tāpēc arī definīcijas, kuras izveidotas sen atpakaļ, vairs nav uzskatāmas

---

¹⁴ Advanced systems and concepts Office, Defence Threat Reduction Agency and Working Group on War, Violence and Terrorism, Institute for Conflict Analysis and Resolution, George Mason University. (2003). *Terrorism: Concept, Causes, and Conflict Resolution*. Izgūts no: http://scar.gmu.edu/sites/default/files/global-documents/Sandole-Terrorism_concepts.pdf 9.,10.lpp.

¹⁵ Turpat, 24.lpp

¹⁶ Alex P. Schmid, Almer J. Jongman. *Political terrorism*. 2.lpp

¹⁷ turpat

par atbilstošām, jo neatbilstošo situāciju un dažādos veidus, kādus izmanto teroristiskas organizācijas, lai panāktu savu mērķu sasniegšanu.

Tā kā terorismu raksturo tā politiskie mērķi, pētnieki nereti salīdzina terorismu ar karadarbību, tomēr starp šīm abām darbībām ir nozīmīgas atšķirības. Terorisms, atšķirībā no karadarbības, ir ļoti simbolisks, katrai darbībai ir simboliska nozīme, tomēr ar vienu darbību mērķis, visticamāk, netiks sasniegts. Otrā atšķirība terorismam un karam ir starptautiskā valstu sistēma. Tikai valsts ir tiesīga izmantot spēku vai vardarbību mērķu sasniegšanai, teroristiskas organizācijas pārsvarā ir nevalstiskas tādēļ nevar legāli izmantot spēku. Trešā atšķirība ir kara noteikumu ievērošana, teroristu mērķis visbiežāk ir civiliedzīvotāji, kuru emocijas (šajā gadījumā- bailes) izmantojot, grupējumi cenšas panākt sev vēlamu. Šādā aspektā terorisms ir pielīdzināms nevis karadarbībai, bet gan kara noziegumiem, tomēr kara noziegumi nav iespējami miera laikā. Terorisms nav uzskatāms par parastu noziegumu, visbiežāk tam ir politiski mērķi, tomēr ne visi noziegumi ar politisku mērķi ir uzskatāmi par terorismu. Nedrīkst izslēgt arī teroristisku grupējumu iespējas veikt parastus noziegumus (ne politiski motivētus)- grupējumi mēdz aplaupīt bankas savu izdevumu segšanai.¹⁸

Mūsdienās globalizācijas un modernizācijas procesu rezultātā arvien vairāk tiek runāts par dažādiem kiberdraudiem, tajā skaitā arī kiberterorismu.

2.2.Terrorisma vispārējs raksturojums

Pieejamajā literatūrā par terorismu pastāv dažādi tā raksturošanas veidi. Terorismu iedala nacionālā un starptautiskā, valsts sponsorētā, valsts īstenotā, savukārt teroristiskas organizācijas mēdz iedalīt etniski- nacionālās, politisko ideoloģiju vadītās, reliģijas vadītās. Iedalījums ir atkarīgs no analīzes līmeņa, tāpēc nav iespējams vienoties par konkrētu dalījumu, kas atbilstu visiem gadījumiem. Starptautisks terorisms ir tāds, par kura upuriem kļūst vairāk kā vienas valsts piederīgie un tā īstenošanā arī piedalās dažādu valstu piederīgie, vietējais terorisms ir tāds, kura darbības plāno un īsteno vienas valsts piederīgie pret tās pašas valsts piederīgajiem.

Katru no šīm grupām iezīmē konkrētas pazīmes. Sākotnēji teroristiskas grupas jāiedala valstiskās un nevalstiskās. Valstiskas tālāk iedalās trīs kategorijās- valsts sponsorētā, valsts īstenotā un iekšējās represijās. Valsts sponsorēts terorisms ir tāds, kuru atbalsta kāda no valsts

---

¹⁸ Advanced systems and concepts Office, Defence Threat Reduction Agency and Working Group on War, Violence and Terrorism, Institute for Conflict Analysis and Resolution, George Mason University. (2003). *Terrorism: Concept, Causes, and Conflict Resolution*. Izgūts no: http://scar.gmu.edu/sites/default/files/global-documents/Sandole-Terrorism_concepts.pdf 9.,10.lpp.

institūcijām, neatkarīgi no tā vai šī institūcija konkrēto organizāciju atzīst par teroristisku vai nē. Šāds atbalsts parasti tiek definēts kā atbalsts brīvības cīņām vai neatkarības kustībām, un terora akti visbiežāk tiek īstenoti ārpus valsts, kura to sponsorē. Šāda rīcība var tikt uzskatīta par ārpolitisku instrumentu kāda konkrētas grupas rīcības ietekmēšanai. Par valsts īstenotu terorismu tiek uzskatīts tāds, kura darbības ir tieši vai netieši valsts valdību vadīts. Šādus uzbrukumus visbiežāk īsteno īpaši apmācīti speciālisti. Trešā valstiska terorisma forma ir iekšējās represijas. Šī ir vienīgā no trim formām, kurā teroristiska rīcība ir vērsta pret konkrētās valsts iedzīvotājiem. Šādas darbības var izpausties kā cilvēktiesību ignorēšana, spīdzināšana, politiska ieslodzīšana vai pat slepkavība. Tās mērķis ir opozīcijas apspiešana, tātad mērķis ir esošās politiskās sistēmas saglabāšana, ierobežojot opozīcijas rīcībspējas.

Nevalstiskie aktori, kas nodarbojas ar terorismu iedalās citādāk. Politisko ideoloģiju vadītas teroristiskas organizācijas savas darbības attaisno pielāgojot ideoloģijas principus savējiem. Šādām grupām ir kopīga nespēja motivēt sekot lielas cilvēku masas, iespējams, tieši tādēļ šīs grupas vērsas pie vardarbīgām metodēm nevis cenšas savus mērķus sasniegt ar nevardarbīgām metodēm. Šo grupu pārstāvji saprot, ka viņiem nav liela atbalsta un tādēļ nav iespējams uzvarēt vēlēšanās vai referendumos. Šādos gadījumos viņi vērsas pie vardarbības, lai izrādītu savas dusmas, kas ir atbilde bailēm par neizdošanos. Šādas organizācijas nereti cer, ka vardarbības izmantošana motivēs cilvēkus revolūcijai un tādējādi tiks panākta organizācijas iedomātās pasaules veidošana. Arī etniski- nacionālas grupas var vienot kopēja ideoloģija, tomēr galvenais šādu grupu pastāvēšanas iemesls ir piederības sajūta kādai konkrētai etniskai vai nacionālai grupai.

Šādas grupas bieži ir minoritātes konkrētā sabiedrībā, turklāt bieži uzskata sevi par apspiestiem vai dominējošās grupas iebaidītiem. Šādām grupām parasti ir lielāks sabiedrības atbalsts no grupas, kuru organizācija pārstāv. Etniski- nacionālas teroristiskas organizācijas var būt populistiskas, kamēr ideoloģijas vadītās grupas bieži pārstāv sabiedrībā nepopulāru viedokli, tāpēc nebauda sabiedrības atbalstu un ir izolētas no tās. Etniski-nacionālu teroristisko organizāciju mērķis ir nodrošināt konkrētās sabiedrības grupas autonomiju vai neatkarību no lielākās sabiedrības daļas vadītas valsts. Šādām grupām nepietiek spēju, lai karotu ar mītnes valsti, turklāt šādām grupām piederīgie nereti atrodas vairāku valstu teritorijās un vēlas atgūt vēsturisko ģeogrāfisko sadalījumu.

Vēl viens teroristisko grupējumu veids ir reliģiskie ekstrēmisti. Šādiem grupējumiem ir zināma līdzība ar politiskās ideoloģijas vadītiem grupējumiem- tiem ir skaidras domas par to, kādai būtu jābūt pasaules kārtībai, tomēr realitāte no šīm iedomām atšķiras. Tomēr svarīga

atšķirība starp abiem šiem veidiem ir izpratnes līmenis. Ideoloģijas vadīti grupējumi domā laicīgās pasaules līmenī, kamēr reliģijas vadītie domā garīgās pasaules līmenī, kas ir daudz dziļāks un komplicētāks. Reliģijas vadītu grupējumu dalībnieki, īstenojot savas darbības, uzskata, ka pilda Dieva pavēles, kamēr ideoloģijas vadītie zina, ka viņu rīcībai iespējamās negatīvas sekas. Galvenā cīņa šādu grupējumu skatījumā ir nevis pret konkrētu valdību vai partiju, bet gan cīņa starp labo un ļauno. Divas problēmas, kas novērojamas pētot šādu grupējumu rīcību- mērķis nav kompromiss ar ienaidnieku, bet gan ienaidnieka iznīcināšana, vardarbība Dieva vārdā ir ne tikai atļauta, bet pat nepieciešama. Tieši šo iemeslu dēļ, tas ir starp iepriekš minētajiem grupējumu veidiem visbīstamākais. Ideoloģijas motivētiem grupējumiem mērķis ir jauna politiskā, sociālā vai ekonomiskā struktūra, nacionalitātes/piederības motivētiem- sava veida autonomija vai neatkarība, bet reliģijas motivētiem- ienaidnieka pilnīga iznīcināšana. Par bīstamākajiem šāda veida grupējumus padara arī fakts, ka tiem nav ģeogrāfisku ierobežojumu, kamēr nacionalitātes vai ideoloģijas vadīti grupējumi parasti atrodas konkrētā reģionā.

Nav iespējams izveidot konkrētu teroristiskas organizācijas dalībnieka profilu, tomēr pētnieku apskatītajos individuālajos gadījumos veidojas vienota tendence- kognitīvā disonanse. Tas ir cilvēka stāvoklis, kurā realitāte atšķiras no indivīda iedomām par to, kādai tai vajadzētu būt, piemēram, ja indivīds ir audzināts ar konkrētu reliģiju, vērtībām un tradīcijām, bet vēlāk dzīves laikā nonāk situācija, kur sabiedrībā šie uzskati ir atšķirīgi, tas mēģina samazināt šīs atšķirības selektīvi izvēloties informāciju, kam ticēt. Šādas darbības palielina indivīda bailes un satraukumu, tāpēc viņš meklē cilvēkus, kas domā līdzīgi kā viņš. Šādu grupu veidošanās nereti noved pie politiskas darbības (dalības vēlēšanās, streikiem vai revolūcijas). Atkarībā no grupas īpašībām, apkārtējās vides un vērtībām, grupas izvēlas veidu, kā samazināt atšķirību starp iedomāto un reālo pasauli, tāpēc apgalvot, ka grupas, kurām piemīt kognitīvā disonanse pievērsīsies terorismam, nav iespējams. Kaut arī to nevar attiecināt uz visām šādām grupām, daļa no tām tomēr pievērsas vardarbīgiem līdzekļiem, lai samazinātu šīs atšķirības. Svarīga atšķirība starp valsts un nevalstisko aktoru īstenotu terorismu, ir tā, ka valsts šādu ceļu izvēlas, lai saglabātu esošo valdīšanas sistēmu, bet nevalstiskie aktori vēlas to mainīt.

Terorismam raksturīga to dalībnieku vēlme pēc savu darbību publicitātes, turklāt tas ir vardarbības pilns, tāpēc ziņas izcelsies uz apkārtējo fona. Tomēr demokrātiskā sabiedrībā, kurā nepastāv cenzūra, ietekmēt masu medijos nonākušās ziņas nav iespējams. Šādu ziņu publiskošana ir bīstama, jo var tikt uzskatīta par terorisma propagandu. Roberts Peips (*Robert A. Pape*) 2005.gadā publicēja rezultātus pētījumam par teroristiem-pašnāvniekiem. Darbā

uzsvērtie terorisma veidi: „demonstratīvais terorisms”-šādas organizācijas vēlas lielāku sabiedrības uzmanību, bet mazāk bojā gājušu cilvēku, pētnieks šādu terorisma veidu salīdzina ar politisku teātri. „Destruktīvais terorisms” ir daudz agresīvāks. Tā mērķis ir iebaidīt oponentus, kā arī mobilizēt atbalstītājus. Šādi teroristi agresiju izmanto gadījumos, kad tiek zaudēts atbalsts kādam no viņu noteiktajiem mērķiem. Trešais terorisma veids ir „pašnāvnieciskais terorisms”. Tas ir agresīvākais no iepriekš minētajiem terorisma veidiem, jo tiek nogalināti arī paši organizācijas biedri, ne tikai ozopicionāri. Šādiem teroristiem mērķa sasniegšana ir svarīgāka par visu citu, tāpēc tie nesagaida, ka izdzīvos. Praktiski, svarīgi ir nogalināt pēc iespējas vairāk cilvēku, tomēr teorētiski šādu terorisma veidu izmanto demonstratīviem nolūkiem. Pašnāvnieciski terora akti ir daļa no daudz lielākas, rūpīgi organizētas kampaņas. Pētījumā no 315 aplūkotajiem teroristu- pašnāvnieku īstenotajiem aktiem 301 bijis saistīts ar kādu lielāku politisku vai militāru kampaņu. Šādi terora akti ir ar skaidri noteiktu stratēģisku mērķi. Tie gandrīz vienmēr tiek īstenoti demokrātiskās valstīs, tāpēc jāsecina, ka tās ir neaizsargātas no teroristu- pašnāvnieku uzbrukumiem. Tā kā šādu aktu plānošanai nepieciešami lieli resursi, to visbiežāk izmanto tieši lielās teroristiskās organizācijas, kamēr nelielas izmanto citus terora aktu veidus.¹⁹

“21.gs. terorisma ideoloģiju uzveikt būs vēl grūtāk nekā politiskos vai nacionālistiskos teroristus laika periodā no 1960tajiem līdz 1980tajiem gadiem. Letalitāte, ģeogrāfiskā sasniedzamība un radikālā Islāma pievilcība pārspējusi iepriekšējās kustības.”²⁰, “Teroristiskais apdraudējuma vektors pēdējos gados novirzījies no organizētām grupām uz individuālajiem teroristiem, kurus grūtāk savlaicīgi identificēt un, kuru darbību grūti prognozēt. Individuālie teroristi darbojas patstāvīgi vai ierobežoti kontaktējas ar teroristiskajiem organizācijām. Biežāk šie kontakti ir virtuāli, realitātē puses tiekas izņēmuma gadījumos.”²¹

2.3.Citi terorisma veidi

Kaut arī darbā apskatīts tikai politiskais terorisms, svarīgi apzināties, ka tas nav vienīgais.

“Bioterorisms (bioloģiskais terorisms) ir bioloģiska aģenta tīša izplatīšana ar nolūku izraisīt cilvēku saslimšanu un nāvi, radīt sabiedrībā apjukumu, paniku un bailes. Bioterorisms ir apdraudējums jebkurai valstij, un tā novēršana prasa īpašu sagatavotību un spēju ātri reaģēt

---

¹⁹ Robert A. Pape.(2005). *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. 9.,10.lpp

²⁰ The Atlantic Council of The United States. *NATO's role in Confronting International Terrorism*. Izgūts no: <https://www.scribd.com/document/169437271/NATO-Role-Confronting-Terrorism>

²¹Valdis Voins. (2015). *terorisma novēršanas un apkarošanas teorētiskās un praktiskās problēmas latvijas republikā un eiropas savienībā*. Izgūts no: https://www.rsu.lv/sites/default/files/dissertations/Valdis_Voins_kopsavilkums_rev.pdf

un rīkoties. Uzbrukuma īstenošanai nepieciešama plānošana, specifiskas tehniskas zināšanas, bioloģisks aģents, ražošanas iekārtas, izplatīšanas sistēma un piekļuve mērķim.²²

Bioloģiskie aģenti teroristisku darbību veikšanai tiek pārveidoti, lai palielinātu to infekciozitāti, kā arī to izturību apkārtējā vidē. Šādus aģentus izmanto pulveru veidā vai ar dzīvo pārnēsātāju palīdzību. Mērķis šādai darbībai ir izraisīt dzīvo organismu (cilvēku, dzīvnieku, augu) masveida saslimšanu. ANO 1972.gadā pieņemtā konvencija aizliedz bioloģisko ieroču izstrādi, ražošanu, uzkrāšanu vai lietošanu, konvenciju parakstījusi arī Latvija. Visaugstākās bīstamības pakāpes bioloģiskie aģenti rada draudus nacionālajai drošībai, jo tie:

- 1) ir viegli izplatāmi apkārtējā vidē;
- 2) izraisa saslimšanas ar augstu mirstību, ar ievērojamu ietekmi uz sabiedrības veselību;
- 3) var izsaukt sabiedrības paniku un sociālu sabrukumu;
- 4) prasa īpašu gatavību un rīcību no atbildīgo valsts institūciju puses.²³

NATO ir izveidota ķīmisko, bioloģisko, radioloģisko un atomu aizsardzības uzdevumu vienību.

Attīstoties tehnoloģijām, mūsdienās par aizvien lielāku draudu uzskata kibernetorismu, tomēr terminam joprojām nav vispārpieņemta definējuma. Kibernetorisms ir starptautisks drauds, tāpēc nereti valsts pārvaldes iestādēm nav nepieciešamo resursu, lai sevi no šādiem draudiem pasargātu. Arī divpusējas vai reģionālas vienošanās nereti nespēj pasargāt valsti no šādiem starptautiskiem draudiem. Kibernetorisms aizvien populārāks paliek tā īpašību dēļ – rezultātu paveikt ir vieglāk, turklāt sekas nereti mēdz būt ļoti nopietnas, tomēr tas nevar fiziski apdraudēt sabiedrības veselību un drošību. "agresīva tīša darbība, ko veic grupa vai indivīds, izmantojot elektroniskās sarakstes, atkārtoti un ilgākā laika periodā, vēršoties pret cietušo, kas nevar sevi aizstāvēt".²⁴ Kibernetorisms ir kaitīga un tīša komunikācija, izmantojot tehnoloģiskās ierīces, piemēram, internetu vai mobilo telefonu, šo informācijas un komunikācijas tehnoloģiju izmantošanas laikā notiek apzināta, un naidīga komunikācija, ko

---

²² Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienests. *Bioterrorisms*. Izgūts no: http://www.nmpd.gov.lv/nmpd/katastrofu_medicina/arkartas_situacijas/bistamas_infekcijas_slimibas/bioterrorisms/

²³ turpat

²⁴ Dorothy Wunmi Grigg. (2010). *Cyber-Aggression: Definition and Concept of Cyberbullying*. Australian Journal of Guidance & Counselling Volume 20 Number 2

indivīds vai grupa, veicar mērķi kaitēt citiem.²⁵ Pastāv daudz dažādu kiberterorisma definīciju, turklāt katra no tām ir atšķirīga. Tomēr, tāpat kā visos citos terorisma veidos, arī šeit ir svarīga vienota izpratne, lai būtu iespējama rīcības koordinācija.

---

²⁵ Branislava Popovic-Citic, Sladjana Djuric and Vladimir Cvetkovic (2011). *The prevalence of cyberbullying among adolescents: A case study of middle schools in Serbia* *School Psychology International* 2011 p.32: Izgūts no: <http://spi.sagepub.com/content/32/4/412>

3. TERORISMA APKAROŠANAS VEIDI

Benjamins Netanjahu (*Benjamin Netanyahu*) savā darbā “Karš ar terorismu. Kā demokrātijas var uzvarēt starptautisko teroristu tīklu” izvirza viņaprāt nepieciešamās darbības efektīvai terorisma apkarošanai-

1. Starptautisko sankciju piemērošana kodoltehnoloģiju piegādātājiem teroristu valstīm;
2. Diplomātisko, militāro vai ekonomisko sankciju piemērošana terorismu atbalstītošajām valstīm;
3. Teroristisku anklāvu likvidēšana;
4. Teroristisko organizāciju un režīmu finanšu līdzekļu iesaldēšana Rietumu bankās;
5. Koordinācija un informācijas apmaiņa;
6. Normatīvā regulējuma izmaiņas ar mērķi pastiprināt novērošanu pret organizācijām, kuras aicina uz vardarbību. Periodiski atjaunot teroristisko organizāciju sarakstus;
7. Aktīva teroristu vajāšana;
8. Ieslodzījumā esošu teroristu paturēšana apcietinājumā;
9. Speciālo spēku cīņai ar terorismu apmācīšana;
10. Lielas sabiedrības daļas informēšana par terorisma apkarošanas programmām.”²⁶

Ričards Nelsons, analizējot NATO ieguldījumu terorisma apkarošanā, apgalvo:

“Kara pieeja, ko atbalsta pārsvarā Amerikas Savienotās valsts, ietver masīvu resursu mobilizāciju vienotiem pasākumiem, individuālu brīvību ierobežošanas un upurēšanās pieņemšanu. Daudziem eiropiešiem runas par karu nav pieņemamas. Jūs nevarat “sakaut” terorismu, ja nevēršaties pie tā sākotnējā cēloņa; un tas ir kas tāds, ko, eiropiešuprāt, nevar izdarīt ar militāriem līdzekļiem. No šāda viedokļa raugoties, terorisms ir bīstams, nepārvarams risks, kas ir jāvada un nevis karš, kurā var uzvarēt.”²⁷

Analīzes beigās autors norāda darbības, kuras veicot iespējams uzlabot NATO spējas terorisma apkarošanā. Pirmais, ko autors iesaka, ir amata, kurs būtu atbildīga par pretterorisma pasākumu koordinēšanu, izveide. Tam būtu jābūt pilnas slodzes amatam, kurš pārvalda visu terorisma apkarošanas spektru. Tālāk seko NATO Ātrās reaģēšanas spēku iesaiste dažādās misijās, jo tas pieprasītu samazināt reaģēšanas laiku. Prioritāri iesaka darboties programmas “Partnerattiecības mieras” ietvaros, jādoma par Stabilizācijas spēku, kā

---

²⁶ Benjamin Netanyahu. *Fighting terrorism. How Democracies Can Defeat the International Terrorist Network*, Farrar, Straus and Giroux, New York 2001 Edition p. 132.-147.

<https://archive.org/stream/fightingterroris00neta#page/148/mode/2up> 132-147

²⁷Ričards Nelsons. *Analīze. Paplašinot NATO pretterorisma lomu*. Izgūts no:

<https://www.nato.int/docu/review/2004/issue3/latvian/analysis.html>

arī pretterorisma pētījumu centra izveidi. Liels ieguvums būtu no jauno tehnoloģiju attīstības NATO.²⁸

Visbiežāk dzirdētais terorisma apkarošanas veids ir publiskā diplomātija, tā sola atrisināt konfliktu ar iepējami mazu upuru skaitu. Tomēr nereti valstīs, kurās vērojama liela teroristisko grupējumu aktivitāte, iedzīvotāju attieksme pret ASV ir ļoti negatīva Irākas kara dēļ, jo to uzskata par tiešu pāridarījumu Musulmaņiem.²⁹

ASV plāns ISIS grupējuma apkarošanai iedalās trīs daļās ar apakšnodaļām. Pirmā no nodaļām ir “Tūlītējā drauda novēršana”

1. Aizsargāt vietējās kopienas: Vietējām došības iestādēm jābūt pilnā gatavībā reaģēt uz teroristu uzbrukumiem ASV iedzīvotājiem, jāizveido vienota uzdevumu vienība, kas strādātu kopā ar ASV Kongresu, lai aizpildītu vājos punktus valsts drošības politikā. Šis ir īstermiņa plāns, tomēr ar tā palīdzību iespējams maksimāli pasargāt vietējos iedzīvotājus no ISIS kaujinieku uzbrukumiem.
2. Liegt teroristiem iekļūt ASV: šobrīd personām no Sīrijas, Irākas, Irānas, Sudānas, Lībijas, Somālija vai Jemenas nepieciešama vīza iekļūšanai ASV teritorijā. Vīza nepieciešama arī visiem tiem, kas pēdējo piecu gadu laikā apmeklējuši kādu no šīm valstīm. Lai iegūtu vīzu, nepieciešams sniegt interviju, sniegt pirkstunospiedumus, kā arī iziet speciālu pārbaudi. Arī pārbaudes bēgļu uzņemšanai ir laikietilpīgas un sarežģītas. Tās var aizņemt pat vairākus mēnešus, turklāt šajā pārbažu procesā iesaistītas vairākas institūcijas. Viens no iemesliem šāda kontroles palielināšanai bija aizdomas, ka Parīzes terora aktā piedalījušies bēgļi no Sīrijas, taču šīs ziņas nav apstiprinājušās.
3. Liegt teroristiem piekļuvi ieročiem: likumdevējiem ir pienākums sargāt Amerikas iedzīvotājus no tiem teroristiem, kas jau atrodas valsts iekšienē, to iespējam darīt ierobežojot ieroču pieejamību. Svarīgi kontrolēt ieroču tirdzniecību “no rokas rokā”, turklāt cilvēkam, kuram citādi liegtu iespēju ieceļot ASV, vajadzētu liegt iespēju iegādāties ieroci.

Otrā plāna daļa ir “Iznīcināt ISIS ārpus valsts robežām”

---

²⁸ Ričards Nelsons. *Analīze. Paplašinot NATO pretterorisma lomu*. Izgūts no: <https://www.nato.int/docu/review/2004/issue3/latvian/analysis.html>

²⁹ Byman, D.L. (2005, March). *How to Fight Terrorism*. Retrieved from <https://www.brookings.edu/articles/how-to-fight-terrorism/>

1. Palielināt koalīcijas ieguldījumu: ASV darbojoties Starptautiskajā koalīcijā cīņai pret ISIS, vajadzētu palielināt uzbrukumu skaitu grupējuma pārņemtajām teritorijām, tādējādi palielinot spiedienu uz teroristisko organizāciju. Efektīvi varētu būt virs šīm teritorijām izveidot lidošanai aizliegtu zonu. Šādu vēlmi jau izteikušas Turcijas varasiestādes, arī Vācijas kanclere Angela Merkele. Šāda zona arī palīdzētu samazināt bēgļu skaitu Eiropā un Amerikā. Vietējiem spēkiem jāuzmana šīs zonas, nodrošinot iespēju tikt pie papildspēkiem.
2. Atļaut izmantot militāru spēku: Kongresam būtu jāļauj izmantot militārs spēks pret ISIS, jo šī organizācija apdraud Amerikas sabiedroto valstu iedzīvotājus. Tā kā organizācijas sakaušana būs ilglaicīgs process, nepieciešams ilgstošs institucionālais atbalsts militārā spēka pielietošanai gan Amerikai, gan tās sabiedrotajām valstīm.

Trešā plāna daļa ir “Novērst radikalizāciju ASV”

1. Sakaut teroristus tiešsaistē: Tā kā teroristi aktīvi darbojas arī interneta vidē, nepieciešams nodrošināt iedzīvotāju drošību arī tajā. Jāizveido nacionāla stratēģija terorisma apkarošanai interneta vidē, to iespējams izdarīt sadarbojoties dažādām drošības institūcijām. Tomēr valdības rīcība ir tikai daļa no plāna. Nepieciešams iesaistīt arī privātā sektora uzņēmumus, kuri jau šobrīd aktīvi iesaistās ISIS apkarošanas pasākumos.
2. Vietējās partnerības: Vietējām kopienām jāstiprina savas atturēšanās spējas. Svarīgi, lai vietējo kopienu pārstāvji darbotos kopā.

Ceturrtā daļa- “nedot auglīgu vidi terorismam”, šajā plāna daļā ISIS tiek sakauts pa visam.

30

---

³⁰ Khan, S., Eoyang, M. *The Plan to Combat Terrorism*. Retrieved from <https://www.thirdway.org/report/the-plan-to-combat-terrorism>

4. TERORISMS NATO

Cīņa ar starptautisko terorismu ir viena no NATO prioritātēm kopš 2001.gada 11.septembra terora aktiem ASV. Pirmo reizi tika iedarbināts Ziemeļatlantijas līguma 5.pants-

„bruņotu uzbrukumu vienai vai vairākām no tām Eiropā vai Ziemeļamerikā uzskatīs par uzbrukumu visām dalībvalstīm, un tādēļ tās apņemas, ka šāda uzbrukuma gadījumā katra no tām, izmantojot individuālās un kolektīvās paš aizsardzības tiesības, kas paredzētas Apvienoto Nāciju Organizācijas Hartas 51.pantā, sniegs palīdzību Pusei vai Pusēm, kas pakļautas uzbrukumam, individuāli un kopā ar citām Pusēm, veicot pasākumus, kurus tās uzskata par nepieciešamiem, ieskaitot bruņota spēka pielietošanu, lai atjaunotu un saglabātu Ziemeļatlantijas reģiona drošību”³¹

NATO samitā Rīgā 2006.gadā valstu vadītāji nāca klajā ar deklarāciju, kurā norādīts, ka cīņa ar starptautisko terorismu ir viena no galvenajām alianses prioritātēm turpmākos 10-15 gados. Svarīgi, ka NATO iesaiste terorisma apkarošanā notiek ievērojot starptautiskās tiesību normas un ANO principus. Alianses mērķis ir nodrošināt civilo iedzīvotāju, infrastruktūras un militāro vienību drošību. Tomēr prātā jāpatur Ziemeļatlantijas līguma 3.pants- “Lai pēc iespējas efektīvāk izpildītu Līguma mērķus, Puses, katra atsevišķi vai visas kopā, ar ilgstošiem un efektīviem pašu centieniem un savstarpējo palīdzību uzturēs un attīstīs savas individuālās un kolektīvās spējas pretoties bruņotam uzbrukumam.”³²

“Operation Active Endeavour” ir pagaidām vienīgā NATO pretterorisma operācija, kas ir Vidusjūrā notiekoša izlūkošanas operācija. NATO vada vairākas miera uzturēšanas operācijas, kā arī ISAF (*International Security Assistance Force*) operāciju Afganistānā. Šajās misijās NATO uzdevums ir radīt demokrātisku, teroristiskām darbībām nelabvēlīgu vidi.³³

2002.gadā tika izveidota NATO- Krievijas padome, kuras prioritārais mērķis ir sadarbība terorisma apkarošanas jomā. 2003.gadā tika apstiprināta Militārā koncepcija aizsardzībai no terorisma (*Military concept for defence against terrorism*). Tajā uzsvērti trīs principi- dalībvalstu patstāvīgās rīcības nepārklājamība ar alianses darbu, atbalsts sabiedrotajiem, vienlaicīgi nodrošināt savas valsts iedzīvotāju aizsardzību no terorisma.

---

³¹ NATO. (1949). *Ziemeļatlantijas līgums*. Izgūts no:

http://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_17120.htm?selectedLocale=lv

³² North Atlantic Treaty Organization. (1949). *Ziemeļatlantijas līgums*. Izgūts no:

https://www.nato.int/cps/su/natohq/official_texts_17120.htm?selectedLocale=lv

³³ Aizsardzības ministrija. *NATO loma terorisma apkarošanas jomā*. Izgūts no:

<http://www.mod.gov.lv/NATO/Spejas/terorisms.aspx>

2002.gadā izveidota Terorisma draudu izlūkošanas vienība (*Terrorist Threat Intelligence Unit*), tā analizē iespējamus draudus, kas varētu būt vērsti pret Alisansi.³⁴

“NATO loma šajā jomā ir ļoti ierobežota- likumu veidošana, finanšu kontrole un informācijas resursi valstī ļoti pārsniedz NATO kompetenci un šīm jomām vajadzētu būt Eiropas Savienības un Amerikas Savienoto valstu pārraudzībā. Tomēr joprojām NATO dalībvalstis drīkst un tām vajadzētu dalīties ar informāciju par bioloģisko, ķīmisko un atomieroču, kā arī raķešu programām; attīstīt civilo aizsardzību un seku pārvarēšanas plānošanu; attīstīt raķešu aizsardzības programmas; labāk koordinēt to valstu īpašo uzdevumu vienības, kuru loma terorisma apkarošanā ir kritiska.”³⁵

Galvenās jomas, kurās NATO terorisma apkarošanā spēlē nozīmīgu lomu:

- 1) Politiskās gribas ģenerēšana: terorisma apkarošana ir ļoti dārgs un laikietilpīgs process un lēmumus šajā jomā var pieņemt tikai augsta līmeņa politiskās personas. NATO ir unikālas spējas mobilizēt dažādas valstis, jo organizācijai ir nozīmīga loma draudu definēšanā un, ja runa ir par terorismu, tā ir spējusi šo draudu dienaskārtībā noturēt ļoti svarīgā pozīcijā.
- 2) Informācijas nodrošināšana: ienaidnieka apzināšana starptautiskā terorisma kontekstā nozīmē lūkošanos ārpus organizācijas robežām. Informācijas apmaiņa starp dažādām valstīm atvieglo iespēju saprast informācijas tīklus, caur kuriem operē mūsdienīgas teroristiskas organizācijas. Jāpiebilst, ka NATO pārsvarā rīkojas ar informāciju, kas jau ir dalībvalstu izpētīta. Izmantojot dalībvalstu un partnerības valstu pieredzi terorisma apkarošanā, NATO ir iespēja paplašināt izpratni šajā jomā.
- 3) Koordinācijas un integrācijas centienu menedžēšana: NATO ir svarīga loma stratēģiju, doktrīnu un treniņu attīstībā.

NATO stratēģiskajā koncepcijā teikts, ka starptautiskais terorisms rada tiešu apdraudējumu gan dalībvalstu pilsoņiem, gan starptautiskajai stabilitātei kopumā.³⁶

2004.gadā izstrādāta Darba programma aizsardzībai no terorisma (*The Defence Against Terrorism Programme of Work*). Šī programma ietver vairākas svarīgas jomas: lielu

---

³⁴ International Military Staff. (2016). *NATO's military concept for defence against terrorism*. Izgūts no: http://www.nato.int/cps/en/natolive/topics_69482.htm

³⁵ Gordon, Philip. *NATO and the War on Terrorism: A Changing Alliance*. Izgūts no: <https://www.brookings.edu/articles/nato-and-the-war-on-terrorism-a-changing-alliance/>

³⁶ *Strategic Concept For the Defence and Security of The Members of the North Atlantic Treaty Organisation* Izgūts no: <https://www.nato.int/lisbon2010/strategic-concept-2010-eng.pdf>

gaisa kuģu aizsardzība pret pārnēsājamu pretgaisa aizsardzības sistēmu (MANPADS) nelikumīgas izmantošanas; improvizēto sprāgstvielu izmantošanas ierobežošana; aizsardzība no ķīmiskajiem, bioloģiskajiem, radiaktīvajiem un atomieročiem, kas uzskatāmi par masu iznīcināšanas līdzekļiem; nesprāgušas munīcijas iznīcināšana un seku likvidēšana; ne-letālo spēju (*non-lethal capabilities*) uzlabošana; informācijas tehnoloģiju attīstība un daudzas citas.

37

---

³⁷ NATO's Emerging Security Challenges Division. (2014). *NATO's defence against terrorism program*. https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/pdf_2014_10/20151029_141007-dat-prog.pdf

5. TERORISMS EIROPAS SAVIENĪBĀ

ES cīņa ar terorismu balstās un Terorisma apkarošanas stratēģiju, tajā apkarošana aprakstīta četros pīlāros- novēršana, aizsardzība, vajāšana un reaģēšana. Tālāk stratēģijā plašāk aprakstīts katrs no pīlāriem. Plāna rezultātus plānots izvērtēt katrus sešus mēnešus. Ar mērķi novērst cilvēku iesaisti teroristiskās organizācijās, ES izstrādāts plāns radikalizācijas apkarošanai. Noteikts, ka jāidentificē veidi un kanāli, caur kuriem cilvēki radikalizējas un pēc tam izvēlas veikt teroristiskas darbības. Plānā uzsvērts, ka šādas darbības nekad nav attaisnojamas. Šajā sadaļā arī teikts, ka novēršana ir galvenokārt atkarīga no dalībvalstu darbībām, tāpēc šis pīlārs balstās uz tām. Svarīga ir arī propagandas ierobežošana, jo tieši tās ietekmē radikalizētie cilvēki mēdz attaisnot pielietoto vardarbību.³⁸

Stratēģijā teikts, ka aizsardzības pīlārs ir stratēģijas galvenā daļa. Tas, iespējams, skaidrojams ar to, ka novēršanas nodrošināšana ir galvenokārt dalībvalstu pienākums, kura izpildei ir nepieciešama sadarbība. Svarīgs uzdevums, kas savienībai jāveic- jāstiprina ārējās robežas, lai apzinātie teroristi vai personas, par kurām ir aizdomas, ka tās varētu būt saistītas ar terorismu, nespētu iekļūt vai darboties savienības dalībvalstīs. Robežu sargāšanas jomā īpaši liela nozīme ir informācijas apmaiņai starp dalībvalstu atbildīgajām institūcijām, jo tikai tā ir iespējams maksimāli operatīvi veikt nepieciešamos pasākumus iepriekš minēto personu uzraudzībai. Svarīga aizsardzības daļa ir arī kritiskās infrastruktūras drošības uzlabošana. Lai būtu iespējams maksimāli efektīvi izlietot pieejamos resursus, svarīgi ieguldīt pētniecībā, jo tā sniedz priekšstatu par nepieciešamajiem uzlabojumiem un aktuālo situāciju dažādos reģionos.

Stratēģijas trešais pīlārs ir "vajāšana". Arī šajā sadaļā starptautiskai sadarbībai ir neizmērojami liela nozīme, jo nav iespējams vajāt iespējamo teroristu, ja dažādu valstu institūcijām nav iespējama informācijas apmaiņa. Jāņem vērā, ka teroristisku organizāciju dalībniekiem iespējams aktu plānot vienā, bet īstenot citā valstī. Šajā nodaļā uzsvērts, ka dalībvalstis, uzlabojot savu nacionālo drošību, uzlabo arī savienības kopējo drošību, kā tas jau ir atrunāts Hāgas programmā. Vēl svarīgi ir nodrošināt vienādu draudu uztveri, lai būtu iespējams veidot vienotas politikas tā apkarošanai. Jāizveido sistēma, ar kuras palīdzību būtu iespējams ierobežot terorisma finansēšanas iespējas. Tā kā liela daļa terorisma draudu ES

---

³⁸ Council of the European Union – Presidency and CT Co-ordinator. (2005). *The European Union counter-terrorism strategy*. Izgūts no:
<http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=EN&f=ST%2014469%202005%20REV%204>

rodas ārpus tās ģeogrāfiskajām robežām, svarīgi vajāšanu skatīt globālā mērogā, tādēļ jāpanāk vienošanās ar dažādām starptautiskajām organizācijām, piemēram, ar Apvienoto Nāciju organizāciju (ANO). Šāda sadarbība nepieciešama, lai izvairītos no darbību pārklāšanās, lai veidi un plāni būtu saskaņoti starp ES sadarbības organizācijām.

ES terorisma apkarošanas stratēģijas pēdējais pīlārs ir reaģēšana. Šajā sadaļā galvenā uzmanība vērsta uz nepieciešamajiem pasākumiem gadījumos, kad terora akts nav ticis novērsts. Kaut arī galvenā atbildība par seku likvidēšanu ir dalībvalstīm pašām, citas valstis var izrādīt solidaritāti gadījumā, ja konkrētajai dalībvalstij tas nav pa spēkam un ja sekas citādāk atstātu iespaidu un savienības drošību kopumā.

Kaut arī ES terorisma apkarošanas pasākumi ir balstīti uz terorisma apkarošanas stratēģiju, tam paralēli uzmanība jāpievērš arī iztrādātajai likumdošanai. Piemēram, likumā "Cīņa pret terorismu- teroristisku darbību definīcijas un upuru atbalsts" teikts, ka dalībvalstīm ir pienākums izveidot likumdošanu, kuras ietvaros iespējams sodīt indivīdus, kuri nodarbojas ar teroristiskām darbībām vai ir ar tādām saistīti, jābloķē tiešsaistes teroristu darbības iespējas. Galvenais dokuments šajā jomā ir ES direktīva par terorisma apkarošanu. Tajā skaidri definēti gan teroristisku darbību veidi, gan arī līdzekļi, to mērķi, grupas, kas šādas darbības īsteno. "Ar šo direktīvu tiek paredzēti minimālie noteikumi noziedzīgu nodarījumu un sankciju definēšanai attiecībā uz teroristu nodarījumiem, nodarījumiem saistībā ar teroristu grupu un nodarījumiem, kas saistīti ar teroristu darbībām, kā arī aizsardzības pasākumi un atbalsts un palīdzība terorismā cietušajiem."³⁹ Papildu protokols Eiropas Padomes Konvencijai par terorisma novēršanu ir juridisks dokuments, kas nosaka kriminālatbildību par darbībām, kas draud izraisīt terora aktus. Papildu protokolā izstāstīts, kā Savienības dalībvalstīm kopīgi vērsties pret teroristu kaujiniekiem, veicinot cilvēktiesības un tiesiskumu.⁴⁰

Tā kā terorisma risku ES dalībvalstīs būtiski palielina patvēruma meklētāju vai bēgļu plūsma, svarīgs pasākums tā ierobežošanā ir Pasažieru datu reģistra (PDR) izstrāde un darbības uzsākšana. "Komisijas iesniegtā direktīvas priekšlikuma mērķis ir reglamentēt šādu PDR datu nodošanu dalībvalstu tiesībaizsardzības iestādēm un to apstrādi, lai novērstu, atklātu un izmeklētu teroristu nodarījumus un smagus noziegumus un lai sauktu par tiem pie atbildības." Šī reģistra izveide skaidrojama ar terorismam raksturīgu darbību- ceļošanu. Tā kā

³⁹Eiropas Savienības Oficiālais Vēstnesis (2017).

Par terorisma apkarošanu un ar ko aizstāj Padomes Pamatlēmumu 2002/475/TI un groza Padomes Lēmumu 2005/671/TI Izgūts no: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32017L0541&from=EN>

⁴⁰*Par Papildu protokolu Eiropas Padomes Konvencijai par terorisma novēršanu.* (2017). Izgūts no: <https://m.likumi.lv/doc.php?id=291079>

Šengenas konvencija nosaka atceltu kontroli ceļošanai savienības iekšienē, nepieciešams izveidot sistēmu, ar kuras palīdzību iespējams ierobežot parrobežu noziedzību. Pasažieru datu reģistra datus var izmantot dažādos veidos: lai izvērtētu pasažierus pirms ieceļošanas vai izceļošanas vai lai identificētu konkrētas personas, lai iegūtu informāciju riska kritēriju izstrādei, kā arī lai veiktu izmeklēšanu vai kriminālvajāšanu konkrētā gadījumā. Tomēr šajā direktīvā ir iekļauti arī vairāki ierobežojumi, kuri nodrošina personas nediskriminēšanu un privātumu.⁴¹

ES galvenās īstenotās darbības ir saistītas ar apstākļu, kad indivīds neizvēlas radikalizēties, radīšanu, nevis militāriem uzbrukumiem teroristiskām organizācijām. Šāda apstākļu radīšana ietver skolu izveidi, izglītības un medicīnas kvalitātes uzlabošanu uc.

2017.gadā Europolis izdeva ziņojumu par terorisma tendencēm ES. Aprakstītas 14 tendences, ar kurām ES šobrīd saskarās- 1) ES piedzīvo dažādu veidu draudus un uzbrukumus gan no vientuļajiem aktieriem, gan organizētām grupām. Terora akti Briselē, Nicā un Berlīnē veikti ar spridzekļiem vai transportlīdzekļiem, un to mērķis ir nogalināt pēc iespējas vairāk nejauši izvēlētu cilvēku. 2) Džihādistu aktori var būt gan Islāma Valsts vadīti, gan arī tikai ideoloģijas vai retorikas iedvesmoti. Šie teroristi izmanto dažādus ieročus, turklāt ir gaidāms, ka to daudzveidība tikai palielināsies. 3) Uzbrukumi var būt rūpīgi izplānoti vai arī izpildīti spontāni. Teroristi, kuri darbojas ISIS rindās ir pierādījuši, ka spēj izplānot sarežģītus uzbrukumus arī vairākiem mērķiem vienlaicīgi, turklāt spēj to izdarīt ātri un efektīvi. 4) Džihāda teroristi pārsvarā izmanto zemu tehnoloģiju nelielas eksplozīvas ierīces, kuras var sagatavot no uzreiz iegūstamiem produktiem. 5) Mērķis var būt gan indivīdi, gan nelielas grupas, kuru vērtības terorists vērtē kā pretējas islāma vērtībām, arī lielas cilvēku masas var būt mērķis. Indivīdi vai nelielās grupas, kuras kļūst par mērķi var būt spēcīgas, kā militārpersonas, policija, vai mazāk aizsargāti mērķi- baznīcas, mošejas. Lielas cilvēku masas ir maz aizsargāts mērķis. 6) Uzbrukumiem, kuru mērķi ir starpatutiski nozīmīgi, ir garantēta mediju uzmanība visā pasaulē. 7) Terora aktus ES veic gan iebraucēji, kuri savienībā dzīvo jau ilgu laiku, gan arī personas, kas ir uzaugušas valstī, kurā īsteno terora aktu. 8) Ir gaidāms, ka bēgļu un migrantu plūsma uz Eiropu no konfliktzonām, turpināsies. 2015.gadā īstenotie terora akti Parīzē pierādīja, ka Islāma Valsts izmantojusi bēgļu plūsmu, lai nosūtītu savus kaujiniekus uz Eiropu. Pastāv iespēja, ka šādu iespēju izmantos ne tikai ISIS. 9) Teroristiskās organizācijas turpina izmanto musulmaņu imigrantu sūdzības pr sociāl-ekonomisko situāciju, lai rekrutētu vai iedrošinātu veikt teroristiskas darbības. Galvenā motivācija šādai izvēlei

---

⁴¹ Eiropadome, Eiropas Savienības Padome. *Pasažieru datu reģistra datu izmantošanas regulējums*. Izgūts no: <http://www.consilium.europa.eu/lv/policies/fight-against-terrorism/passenger-name-record/>

varētu būt ticību, ka Rietumi uzbrūk Islāmam. 10) Arvien svarīgāka loma terora aktu īstenošanā ir sievietēm, jauniešiem un bērniem. Sievietes plānojot terora aktus rietumos piedzīvo mazāk šķēršļu kā vīrieši, turklāt izdevies vai novērsts terora akts, ko plāno sieviete, jaunietis vai bērns var darboties kā iedvesma citiem. 11) Samazinās indivīdu skaits, kuri brauc uz konflikta zonām Sīrijā vai Irākā. Ja izdosies militāri sakaut Islāma Valsti vai arī organizācija izjuks, gaidāma dalībnieku atgriešanās, kas varētu sekmēt vietējo džihādistu kustības, kas būtu nopietns drauds ES. 12) Kopumā džihādistu aktivitāte ES joprojām ir augsta, turklāt ar tendenci palielināties. 13) Bēgļi un etniskās minoritātes piedzīvo arvien lielāku vardarbību, tomēr šādas darbības nav klasificējamās kā teroristiskas, kaut arī pastāv dažas līdzības. Šī iemesla dēļ dalībvalstis par šādiem pārkāpumiem neziņo un tie nav iekļauti aprēķinos. 14) Draudi var nākt arī no vientuļajiem aktoriem, kuri var būt labēju ideoloģiju iespaidoti, un kuriem nav cieša kontakta ar ekstrēmistu grupējumiem.

Šīs iepriekš aprakstītās tendences noteikti jāņem vērā veidojot turpmākus terorisma apkarošanas pasākumus vai stratēģijas. Šādu tendenču apzināšana krietni uzlabo pasākumu efektivitāti, jo, kā iepriekš minēts, terorismam ir raksturīga tendence strauji mainīties un pielāgoties apstākļiem, tāpēc šādi pētījumi jāveic regulāri.

6. ORGANIZĀCIJU SADARBĪBA

“Vajadzētu būt darbu sadalei starp abām organizācijām, kur ES izmanto tiesiskās un ekonomiskās kompetences, NATO izmanto militārās.”⁴²

Pēc aptuveni piecdesmit gadiem sarežģītas līdzās pastāvēšanas, ES un NATO 2002.gada decembrī nāca klajā Eiropas drošības un aizsardzības politikas deklarāciju, kurā paredzēta sadarbība starp šīm abām organizācijām krīžu novēršanas menedžmenta jomā. Tomēr tas bija tikai sākums sadarbībai. Dažus mēnešus vēlāk tika nodrošināta ES pieeja NATO militārajiem un plānošanas resursiem. Šāda sadarbība 2003.gadā vainagojās ar ES pirmo militāro misiju (CONCORDIA), kas savienības lomu starptautiskajā sistēmā mainīja. Bijuši daudzi ārējie faktori, kas veicinājuši organizāciju sadarbību, par svarīgu atzīmēts arī 2001.gada terora akts ASV, pēc kura pirmo reizi NATO vēsturē tikai iedarbināts piektais pants, tomēr ASV no palīdzības atteicās. Iespējams, šī iemesla dēļ NATO meklēja sadarbības iespējas krīžu seku menedžmentam. Tomēr šai sadarbībai ir vairākas problēmas, viena no tām- ES mazās iespējas ietekmēt NATO. Ja ES būtu iespēja izteikt viedokli kā organizācijai, tas mazinātu NATO lēmumu pieņemšanas spējas, turklāt ļoti ierobežotu iespēju ietekmēt lēmumus tām valstīm, kas nav ES dalībvalstis.⁴³

Viens no formātiem, kurā abas organizācijas sadarbojas, ir Starptautiskā koalīcija cīņā pret ISIL. Šajā koalīcijā darbojas gan ES, gan NATO, gan arī daudzas citas valstis, kas ir šo organizāciju dalībvalstis, tajā skaitā Latvija. Koalīcijas darbība tiek īstenota piecos virzienos:

- 1) Militārs atbalsts nodrošināšana;
- 2) Ārzemju kaujinieku plūsmas kavēšana;
- 3) Finansēšanas un atbalstīšanas apturēšana;
- 4) Humānās krīzes risināšana reģionā;
- 5) Atklāt to (teroristiski organizāciju) patiesos nolūkus.

---

⁴² The atlantic Council of The United States. *NATO role Confronting Terrorism*. Izgūts no: <https://www.scribd.com/document/169437271/NATO-Role-Confronting-Terrorism>

⁴³ Knud Erik Jorgensen. (2009). *The European Union and International Organizations*. Izgūts no: https://estudijas.lu.lv/pluginfile.php/264108/mod_resource/content/1/EU-NATO.pdf

2017.gada martā tika publicēts ziņojums, kurā aprakstītas dažādās iesaistes formas. Lai atbalstītu mēģinājumus apkarot ISIS darbību, koalīcijas divdesmit trīs dalībnieki nosūtījuši vairāk kā 9000 karavīru, kuri šajos reģionos sadarbojas ar vietējiem spēkiem, stiprinot to izturību, kopā apmācīti gandrīz 90'000 Irākas drošības spēku dalībnieku. Koalīcijas vadītās operācijas palīdzējušas atbrīvot aptuveni 30% ISIS kontrolēto teritoriju Sīrijā, kā arī aptuveni 62% Irākā. Gaisa uzlidojumos nogalināti aptuveni 180 teroristiskās organizācijas seīnoru vai vidēja līmeņa līderu. Aizsūtītas 8200 tonnas militārā ekipējuma. Tomēr palīdzība situācijas stabilizācijai reģionā nav tikai militāra. Koalīcijas dalībnieki kopš 2014.gada ieguldījuši vairāk kā 22'2 miljardus ASV dolāru situācijas stabilizēšanai, ekonomiskam atbalstam. Arī skolu un ārstniecības iestāžu atbrīvošana no spridzekļiem palīdz ģimenēm ātrāk atgriezties drošā vidē, savās mājās. Kopumā koalīcija īstenojusi aptuveni 350 projektus teroristiskās organizācijas apkarošanai.⁴⁴

Vēlviens svarīga organizācija, kura terorisma apkarošanas jomā sadarbojas gan ar ES, gan NATO ir EDSO (*Organization for Security and Co-operation in Europe*). "EDSO īsteno efektīvus pasākumus terorisma, kā nopietnānozieguma, kam nav pamatojuma, apkarošanai, lai kāda būtu darbības motivācija vai izcelsme."⁴⁵ Šīs organizācijas principi terorisma apkarošanā- veicināt starptautiska tiesiskā regulējuma izveidi; apkarot ekstrēmismu un radikalizāciju, kas noved pie terorisma; novērst terorisma finansēšanas iespējas; interneta lietošanas teroristiskiem mērķiem apkarošana; veicināt sadarbību terorisma apkarošanā starp valsts un privāto sektoru, kā arī starp iedzīvotājiem un medijiem; spēcīnāt ceļošanas dokumentu drošību; cīņā ar terorismu aizsargāt cilvēku tiesības un brīvību.⁴⁶

Kaut arī abas no šīm starptautiskajām organizācijām atsevišķi ir spēcīga un ietekmīga starptautiskajā vidē, terorisma apkarošana ir joma, kurā, visticāmāk, nepietiek tikai ar militāriem vai tikai ar ekonomiskiem centieniem apturēt grupējumu darbību, tāpēc šajā jomā ES un NATO sadarbība ir ļoti svarīga- saliekot abu spējas kopā, paverās plašāks iespēju klāsts, no kā pielāgoties katrai konkrētajai situācijai. Pastāv dažādi formāti, kuros terorisma apkarošanas jomā ES sadarbojas ar NATO- tā ir divpusēja sadarbība, informācijas apmaiņa, tā ir arī darbība Starptautiskajā koalīcijā cīņai ar ISIS, kas izmanto gan militārus, gan nemilitārus līdzekļus teroristiskā grupējuma apkarošanai.

---

⁴⁴ U.S. Department of State. Diplomacy in action. (2017). *The Global Coalition- Working to Defeat ISIS*. Retrieved from: <https://www.state.gov/r/pa/prs/ps/2017/03/268609.htm>

⁴⁵ OSCE. *Countering Terrorism*. Retrieved from: <https://www.osce.org/countering-terrorism>

⁴⁶ OSCE. *Countering Terrorism*. Retrieved from: <https://www.osce.org/countering-terrorism>

Lai organizāciju sadarbība būtu maksimāli efektīva, nepieciešams izvairīties no pasākumu pārklājamības, tā vietā pasākumu sadale jāveic pamatojoties uz konkrētās organizācijas zināšanām un kopetencēm.

7. TERORISMS LATVIJĀ

Latvijā pēdējo gadu laikā terorisma risks ir nemainīgi saglabājies zems, tomēr reaģējot uz dažādu teroristisko organizāciju darbībām Eiropas valstīs, arī Latvijai nepieciešams izstrādāt plānu, ar pasākumiem, kurus īstenot terorisma riska samazināšanai. 2008.gadā izveidots Nacionālais pretterorisma plāns, kas ir klasificēts dokuments. Pamats šādam dokumentam ir Nacionālā drošības koncepcija, kas izveidota pamatojoties uz iepriekš veiktu draudu analīzi un nosaka valstij svarīgākos apdraudējumus. Par dokumentā (Nacionālā pretterorisma plānā) iekļauto pasākumu izpildi atbildīgā institūcija ir iekšlietu ministrija.⁴⁷ Drošības policija ir galvenā pretterorisma pasākumus koordinējošā institūcija Latvijā. Arī Nacionālie bruņotie spēki terorisma apkarošanas jomā sadarbojas ar Drošības policiju.

Latvijā pastāv četri terorisma draudu līmeņi, kurus, pamatojoties uz Drošības policijas ieteikumu, izsludina iekšlietu ministrs. Pirmais no līmeņiem (zils) tiek izsludināts, ja pastāv vispārēji terorisma draudi jeb ikdienas situācija. Paaugstināts terorisma līmenis (dzeltens) izsludināms, ja pastāv paaugstināti terorisma draudi. Augsts terorisma draudu līmenis (oranžs) izsludināms, ja ir apstiprināti draudi konkrētam objektam. Sarkanais jeb īpaši augsts terorisma draudu līmenis izsludināms, ja terora akts jau ir noticis vai arī to vairs nav iespējams novērst. Šādu draudu līmeni var piešķirt visai valsts teritorijai, konkrētam reģionam, sektoram vai tikai objektam. Izstrādātajā pretterorisma plānā skaidri norādītas katra institūcijai veicamās darbības atkarībā no terorisma draudu līmeņa. Katrā no institūcijām, kas iesaistīta terorisma novēršanā, izstrādāts apakšplāns, kas saskaņots ar Drošības policiju. Šādu draudu līmeņu klasifikācija izveidota 2006.gadā, kad Iekšlietu ministrija izdeva Terorisma draudu līmeņu sistēmas izveides koncepciju. Šādas sistēmas nepieciešamība pamatota- "Izvērtējot nacionālo pretterorisma sistēmu, jākonstatē, ka pašreiz tā nenodrošina pretterorisma darbībās iesaistīto institūciju, kā arī iedzīvotāju iespējas operatīvi un efektīvi novērst terorisma draudus un mazināt to iespējamās negatīvās sekas". Koncepcijā pieejams detalizēts problēmas apraksts un skaidrojums.

Nacionālā drošības koncepcija ir uz draudu analīzes pamata veidots dokuments, kurā aprakstīti visas prioritātes un pasākumi, kas nepieciešami aktuālo draudu novēršanai. Šo dokumentu analīzes rezultātā iespējams izdarīt secinājumus par aktuālajiem draudiem valsts nacionālajai drošībai. Izmantojot šo drošības koncepciju, tiek veidots Nacionālās drošības

---

⁴⁷ Ministru Kabinets. (2008). *Par Nacionālo Pretterorisma plānu*. Retrieved from: <https://likumi.lv/doc.php?id=174338>

plāns, kurā iekļauti konkrēti apdraudējumu apraksti, kā arī detalizēti aprakstītas nepieciešamās darbības to novēršanai un neitralizācijai. Kopš neatkarības atjaunošanas izveidotas sešas drošības koncepcijas, tomēr starptautiskais terorisms kā drauds pirmoreiz minēts 2002.gadā izsludinātajā, kas ir otrā. Pirmajā lielākais uzsvars likts uz Krievijas ietekmes mazināšanu. Dokumentā minēts, ka šis apdraudējums varētu būt centieni destabilizēt politisko situāciju Latvijā, tomēr terorisma tajā nav. 2002.-2005.gadam paredzētajā koncepcijā terorisms pirmo reizi atzīmēts kā drauds Latvijai. Kaut arī terorisma draudu risks arī šajā periodā valstī bija zems, tomēr noziedzīgo grupējumu interese par Baltijas valstīm varētu to padarīt par aizvien lielāku draudu. “Kā risks starptautiskajai stabilitātei un drošībai ir vērtējama starptautiskā terorisma izplatība, kas var izpausties arī kā politiskais terorisms. Šajā jomā negatīvas iezīmes ir vērojamas pēdējos gados - teroristisko grupu bīstamību palielina notiekošie globalizācijas procesi, kā rezultātā par terorisma upuri var kļūt jebkura pasaules valsts.” Šajā koncepcijā kā galvenais faktors terorisma riskam Latvijā ir notiekošie globalizācijas procesi, kas krietni atvieglo noziedzīgu grupējumu mērķu sasniegšanu. Arī organizētās noziedzības izplatība atvieglo starptautiskā terorisma izplatību, jo ir cieši saistīta ar cilvēku nelegālu migrāciju, ieroču un sprāgstvielu tirdzniecību. Šīs koncepcijas izveides laikā Latvija nav ne ES, ne NATO dalībvalsts.⁴⁸

Nākamā koncepcija izveidota laikā, kad Latvija jau bija kļuvusi par ES un NATO dalībvalsti. Tajā teikts, ka Latvijas uzdevums ir stiprināt ES un NATO, uz to arī ir virzīta valsts ārpolitika. Tā kā starptautiskajā vidē terorisms joprojām ir aktuāls drauds, bet Latvijā draudu līmenis ir saglabājies zems, nepieciešams izveidot terorisma apkarošanas likumdošanu, Pretterorisma centru, noteikt institūcijas, kuras ir atbildīgas par terorisma apkarošanas darbību īstenošanu. Nedrīkst izslēgt iespēju, ka Latviju var izmantot teroristisku darbību plānošanai. “Latvijas stratēģiskais mērķis ir ierobežot terorismu un ekstrēmismu visās to izpausmes formās, ierobežot politisko ekstrēmismu un sabiedrības radikālisma galējās izpausmes formas, kā arī veikt pasākumus, kas būtiski samazinātu iespējas izdarīt vai veicināt terora aktus Latvijā vai ārvalstīs.” Koncepcijā minēts, ka terorismu kā draudu palielina arī Latvijas bruņoto spēku vienību iesaiste dažādās terorisma apkarošanas misijās. Kā viena no prioritātēm terorisma apkarošanas jomā šajā koncepcijā minēta kritiskās infrastruktūras stiprināšana. Kritiskā infrastruktūra ir tāda, kuras iznīcināšana vai darbības

---

⁴⁸ Aizsardzības ministrija. (2002). *Nacionālā drošības koncepcija*. Izgūts no: http://www.mod.gov.lv/~media/AM/Par_aizsardzibas_nozari/Plani,%20koncepcijas/2002_nd.ashx Aizsardzības ministrija.(2005). *Nacionālā drošības koncepcija*. Izgūts no: http://www.mod.gov.lv/~media/AM/Par_aizsardzibas_nozari/Plani,%20koncepcijas/2005_nd.ashx

apturēšana/pārtraukšana var radīt draudus indivīdam vai sabiedrībai kopumā. Terorisms un kritiskās infrastruktūras aizsardzība nacionālās drošības kontekstā nav nošķirami.⁴⁹

Koncepcijā, kura spēkā stājies 2008.gadā par terorismu kā draudu Latvijas drošībai runāts daudz plašāk, tomēr tendence paliek līdzīga- joprojām par vienu no prioritātēm izvirzīta kritiskās infrastruktūras drošības palielināšana, nepieciešamības uzlabot terorisma apkarošanā iesaistīto institūciju sadarbību un jāuzlabo arī sadarbība iespējamo seku likvidēšanai. Šajā koncepcijā runāts arī par sadarbību kiberuzbrukumu novēršanai un to seku likvidēšanai, jo arī šāda veida uzbrukumi var kaitēt valsts drošībai. Nākamajā koncepcijā (2011.-2015.) starptautiskā sadarbība terorisma apkarošanas jomā ir izdalīta atsevišķi. "Valsts drošības iestādēm un citām pretterorisma pasākumos iesaistītajām institūcijām jāattīsta sadarbība ar NATO, ES un citu starptautisko organizāciju pretterorisma institūcijām." Kā iespējamie sadarbības formāti minēti darbība draudu analīžu gatavošanā un dažādās terorisma apkarošanas operācijās. Arī šajā koncepcijā uzsvērtā nepieciešamība sadarbībai starp dažādām valsts institūcijām, kā arī kritiskās infrastruktūras drošības uzlabošana.⁵⁰ Šim brīdim aktuālajā drošības koncepcijā lielākā uzmanība veltīta tieši Krievijas ietekmes mazināšanai, koncepcija sastādīta neilgi pēc Krimas nelikumīgās okupācijas un Krievijas agresijas Ukrainā. Kaut arī šis drauds vērtējams kā aktuālākais, arī starptautiskā terorisma apkarošana ir atzīmēta kā spēkā esošs drauds Latvijas nacionālajai drošībai. Arī šajā koncepcijā izvirzītās prioritātes ir līdzīgas iepriekšējām. Kā viena no prioritātēm joprojām minēta starptautiskā sadarbība terorisma apkarošanas jomā.

Vērojama skaidra tendence- Latvijas prioritātes terorisma apkarošanas jomā kopš neatkarības atjaunošanas ir bijušas sadarbība starp valsts institūcijām pretterorisma jomā, starptautiskā sadarbība šajā jomā, kā arī kritiskās infrastruktūras drošības palielināšana. Šādu tendenci varētu skaidrot ar terorisma mainīgo dabu, kas liek valsts institūcijām nemītīgi atjaunot vai uzlabot iepriekš izstrādātos plānus un stratēģijas. Turklāt starptautiska sadarbība ir ļoti nozīmīga, jo globalizācijas rezultātā terorismam nav ģeogrāfisku robežu- terora aktu iespējams izplānot vienā valstī, bet īstenot citā, tāpēc bez starptautiskas sadarbības un informācijas apmaiņas kanāliem, šādus aktus nav iespējams novērst. Skaidrs, ka terorisma apkarošanai pēdējo gadu laikā Latvijā tiek pievērsta arvien lielāka uzmanība, tomēr nav

---

⁴⁹ Aizsardzības ministrija.(2005). *Nacionālā drošības koncepcija*. Izgūts no: http://www.mod.gov.lv/~media/AM/Par_aizsardzibas_nozari/Plani,%20konceptijas/2005_nd.ashx

⁵⁰ Aizsardzības ministrija.(2008). *Nacionālā drošības koncepcija*. Izgūts no: http://www.mod.gov.lv/~media/AM/Par_aizsardzibas_nozari/Plani,%20konceptijas/Nac_dros_2008.ashx

iespējams noteikt vienu faktoru, kas to ietekmējis- vai tā ir dalība starptautiskās organizācijās, vai situācija starptautiskajā vidē. Visticamāk, šādu attīstību ietekmējuši abi iepriekšminētie faktori. Jāievēro, ka visās stratēģijās runāts par starptautisko terorismu, tomēr tas, visticamāk, ir tāpēc, ka šobrīd Latvijā nav konstatēta teroristisko grupējumu aktivitāte.

Apskatot Nacionālās drošības koncepcijas, skaidrs, ka terorisma draudu līmenis valstī saglabājies zems, kaut arī nedaudz pieaudzis. Koncepcijās teiks, ka jau ilgāku laika periodu starptautiskie organizētās noziedzības grupējumi izrāda pastiprinātu interesi par Baltijas valstīm, tas terorismu padara par draudu arī Latvijā. Šos draudus pastiprina arī valsts iesaiste starptautiskās terorisma apkarošanas operācijās. Šāda dalība operācijās ir valsts stratēģiskajās interesēs. Par prioritātiem pasākumiem terorisma drauda novēršanai minēta Latvijas atbildīgo iestāžu informācijas apmaiņas un sadarbības uzlabošana, kā arī starptautiskā sadarbība. 2015.gada Ministru prezidenta pārskatā Saeimai par Latvijas nacionālo drošību tā brīža premjere Laimdota Straujuma uzsvēra starptautiskā terorisma izplatības radīto apdraudējumu Latvijas valstij. Ziņojumā teikts: “Ņemot vērā, ka Latvija ir ES dalībvalsts, tad ilgtermiņā šie draudi var nelabvēlīgi ietekmēt Latvijas nacionālo drošību, neraugoties uz to, ka pašlaik terorisma draudu līmenis Latvijā joprojām ir zems.”⁵¹

“Apskatot terorismam veltīto apjomu katrā no koncepcijām, secināts, ka tas pakāpeniski pieaudzis, tomēr pēc 2014.gada nedaudz krities. Kritums saistīts ar notikumiem Ukrainā, kuru iespaidā arī drošības koncepcijā daudz vairāk runāts par valsts robežu un militāro drošību. Turklāt šis kritums nav bijis liels- 2015.gadā izstrādātajā koncepcijā terorismam veltīts lielāks apjoms nekā 2008.-2011.gadam paredzētajā. Darbā izvirzītā hipotēze, ka Latvijas Nacionālās drošības koncepcijās terorisma novēršanai un apkarošanai veltīta arvien lielāka uzmanība, ir apstiprinājusies.”⁵²

2017.gada nogalē apstiprināts politikas plānošanas dokuments “Pasākumu plāns noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas risku ierobežošanai 2017.-2019.gadam”. Plāna mērķis “ir ierobežot vispārējos noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas riskus, veicot pasākumus, kas vērsti uz noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas draudu un finanšu un nefinanšu sektora ievainojamības mazināšanu, un nodrošināt atbilstību starptautiskajām saistībām un standartiem noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas jomā, veicinot sabiedrisko drošību, ekonomiskās vides konkurētspēju un uzticību Latvijas jurisdikcijai.”

---

⁵¹ Linda Vitkava (2017). *Terorisms Latvijas Drošības politikā*. Kursa darbs.

⁵² Linda Vitkava (2017). *Terorisms Latvijas Drošības politikā*. Kursa darbs.

Prokuratūras pārraudzībā darbojas Noziedzīgi iegūto līdzekļu legalizācijas novēršanas dienests. Tas ir atbildīgs par terorisma finansēšanas gadījumu novēršanu un identificēšanu.

8. TERORISMA DRAUDU IEKŠĒJIE UN ĀRĒJIE FAKTORI

8.1. Terorisma draudu ārējie faktori

Dalība miera uzturēšanas misijās: “Al-Qaeda”, ISIS un citas teroristiskās organizācijas ir pasludinājušas par ienaidniekiem visas valstis, kas piedalās militārajās operācijās Afganistānā un Irākā. 2004. gadā Saeimā tika skatīts Latvijas Sociālistiskās partijas un kreisās spēku apvienības “Par cilvēka tiesībām vienotā Latvijā” sagatavotais lēmumprojekts par NBS atsaukšanu no starptautiskas misijas Irākā. Lēmumprojekta iesniedzēji pamatoja savu priekšlikumu ar 2004. gada 11. martā notikušiem sprādzieniem Madridē, par ko atbildību uzņēmas “Al-Qaeda”, tāpēc, “lai nepieļautu Latvijas teritorijā teroristiskās organizācijas atriebību par atbalstu ASV un nenonāktu Spānijai līdzīgā situācijā, nepieciešams atsaukt NBS vienības no piedalīšanās starptautiskajā operācijā Irākā”.⁵³

Bēgļi un patvēruma meklētāji: potenciālais apdraudējums Latvijas drošībai patvēruma meklētāju vai bēgļu dēļ ir minimāls, jo to skaits ir mazs un pārsvarā tie ir no valstīm ar zemu teroristisko grupējumu aktivitāti, tomēr šī procesa kontroli nedrīkst samazināt, jo nav iespējams paredzēt, kad teroristisku organizāciju dalībnieki var izmantot šādu ceļu iekļūšanai ES, kur tālāk īstenot plānotās darbības.

Nelikumīga ieceļošana: Ja patvēruma meklētāju un bēgļu plūsmu iespējams kontrolēt dokumentu pārbaudes procesa laikā, tad nelegālo imigrantu plūsmu kontrolēt nav iespējams. Vienīgais risinājums šādai problēmai ir valsts ārējo robežu pastiprināta apsargāšana. Kaut arī biežāk nelegālie imigranti ES teritorijās cenšas iekļūt caur valstīm pie Vidusjūras, nevar izslēgt, ka šādi indivīdi nokļūst Latvijā, tomēr biežāk Latviju izmantojot kā tranzītvalsti nokļūšanai Ziemeļvalstīs. Tā kā nelegālo imigrantu identitāšu noskaidrošana ir ļoti sarežģīts process, tas būtiski palielina iespējamību šo procesu izmantot teroristisku organizāciju dalībnieku iekļūšanu ES.

8.2. Terorisma iekšējie draudi

Musulmaņu kopiena:

“DP rīcībā esošā informācija liecina, ka šobrīd teroristiskās organizācijas Daesh kontrolētajās teritorijās Sīrijā un Irākā atrodas vairāki Latvijas musulmaņu kopienas pārstāvji, kuri tur, iespējams, ir

---

⁵³(2004). *Bailēs no terorisma aicina atsaukt Latvijas karavīrus no Irākas*. Retrieved from: http://www.tvnet.lv/zinas/latvija/200771-bailes_no_terorisma_aicina_atsaukt_latvijas_karavirus_no_irakas

izgājuši gan apmācības teroristu treniņnometnēs, gan, iespējams, iesaistījušies kaujas darbībās, gan veikuši citas Daesh atbalsta aktivitātes, tostarp propagandas izplatīšanu. DP rīcībā esošā informācija liecina, ka Sīrijā un Irākā esošajās teroristiskās organizācijas Daesh kontrolētajās teritorijās atrodas dažāda profila personas no Latvijas. Uz minētajām teritorijām no Latvijas ir devušies vīrieši un sievietes, līdzī ņemot arī savus mazgadīgos bērnus.”⁵⁴

Konvertīti (personas, kas pievērsušās Islāma reliģijai) ir nozīmīga personu kategorija, kas pakļauta radikalizācijas riskam. Radikalizāciju varētu veicināt šādu personu uzturēšanās terorisma riska valstīs ilgstoši. Vēlāk iegūto islāma interpretāciju iespējams izplatīt citiem šīs kopienas locekļiem, tāpēc šādu personu uzraudzība ir īpaši nozīmīga radikalizācijas risku samazināšanai.

Labējo un kreisā spārna ekstrēmisms: Apdraudējumu valsts drošībai un iekārtai var radīt valstī esošu labēji un kreisi ekstrēmistiski un radikāli orientēti indivīdi, ne tikai ārvalstu iniciēti pasākumi vai to kopums. DP 2016.gada pārskatā secināts, ka konkrētajā gadā šādu personu apdraudējums valsts nacionālajai drošībai bijis zems, tomēr vērojami mēģinājumi organizēt provokatīvas darbības, kas, savukārt, rada apdraudējumu sabiedrības drošībai un kārtībai. “Viņu zemās aktivitātes iemesli bija saistīti ar autoritatīvu līderu trūkumu, vāju savstarpējo sadarbību un koordināciju, kā arī savstarpējām nesaskaņām. Galvenās publiskās izpausmes (neliela mēroga protesta pasākumi, retorika virtuālajā vidē un mazās domubiedru grupās) bija atkarīgas no atsevišķu indivīdu iniciatīvām, kas neguva atsaucību ne sabiedrībā, ne līdzīgu uzskatu pārstāvjos.”

ekonomiskais faktors: tā kā ekonomiskā nevienlīdzība var būt par vienu no iemesliem personas izvēlei radikalizēties, tā jāuzskata par vienu no iespējamajiem draudu cēloņiem. Pie ekonomiskajiem draudiem jāatzīmē kritiskās infrastruktūras drošība, tā ir svarīga valsts funkcionēšanas sastāvdaļa, turklāt iespējamība, ka terora akta mērķis būs kāds no kritiskās infrastruktūras objektiem, ir ļoti augsta. Šādu draudu palielinošu faktoru var mazināt tikai ar ekonomiskās situācijas uzlabošanu, taču tas nenozīmē tūlītēju problēmas risinājumu.

Studentu apmaiņas programmas:

“Studijas Latvijas augstākās izglītības iestādēs arī šajā pārskata periodā bija viens no galvenajiem iemesliem, kas pamudināja Latvijā ieceļot personas no valstīm, kurās ir izplatīta teroristu grupējumu klātbūtne. 2016. gadā Latvijas augstākās izglītības iestādēs studēja vairāk nekā simts šādu valstu pilsoņi. Kaut arī šis skaitlis, salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem, ir samazinājies, tomēr joprojām

---

⁵⁴ Drošības Policija. (2016). *2016.gada publiskais pārskats*.

saglabājas risks, ka, uzdodoties par studentiem, Latvijā var mēģināt ieceļot radikāli tendētas personas, kurām līdz ar to ir iespējas brīvi pārvietoties arī citu Šengenas zonas valstu teritorijā”⁵⁵

Vairumā gadījumu studentu apmaiņas programmas palīdz jauniešiem iepazīt citu valstu kultūras, iegūt pieredzi, kuru nav iespējams iegūt mītnes zemē, tāpēc darba autore uzskata, ka šādu iespēju samazināšana nav risinājums terorisma izplatības ierobežošanai, tā vietā vajadzētu palielināt drošības pārbaudes personām, kuras ir no valstīm, kurās ir izplatīta teroristisko grupējumu klātbūtne, kā arī personām, par kurām ir bijušas aizdomas, ka tās varētu būt saistītas ar kādu no grupējumiem.

Apskatot dažādus terorisma draudu palielinošus faktorus un to izpausmes Latvijā, jāsecina, ka neviens no tiem šobrīd nav uzskatāms par reālu draudu Latvijas nacionālajai drošībai. Tomēr, ņemot vērā situāciju citās Eiropas valstīs, jāturpina attīstīt terorisma apkarošanas spējas, piemēram, nodrošinot kritiskās infrastruktūras aizsardzību, vai sekojot līdzi personu, kurām ir lielāks risks radikalizēties vai pievērsties ekstrēmismam, darbībām.

---

⁵⁵ Drošības Policija. (2016). *2016.gada publiskais pārskats*.

9. INTERVIJA ĀRLIETU MINISTRIJĀ

Nolūkā iegūt dziļāku informāciju par Latvijas iesaisti starptautiskā terorisma apkarošanā un sadarbību šajā jomā ar Eiropas Savienības un Ziemeļatlantijas līguma organizācijas dalībvalstīm, notika intervija ar Latvijas Republikas Ārlietu ministrijas pārstāvi Eduardu Dzenīti un Bruņojuma kontroles nodaļas trešo sekretāru Uldi Elksnīti. Intervijas mērķis bija iegūt dziļāku priekšstatu par Latvijas iesaisti dažādos ES un NATO īstenotajos terorisma apkarošanas pasākumos, kā arī par konkrētām jomām, kurā Latvija darbojas. Intervijas sākumā darba autore vēlējās noskaidrot, kuri ir Latvijai svarīgākie ES un NATO īstenotie terorisma pasākumi. Abi pārstāvji atzīmēja, ka NATO īsteno vairākus pasākumus, kas ir netieši saistīti ar terorisma apkarošanu, piemēram, vietējo bruņoto spēku apmācības, teritoriju stabilizēšana, izglītības uzlabošana utml., tomēr kā vienu no svarīgākajiem pasākumiem ministrijas pārstāvji minēja ISAF (*International Security Assistance Force*) misiju Afganistānā, kurā šobrīd atrodas 36 karavīri no Latvijas. Vēl kā Latvijai svarīgu NATO īstētu pasākumu terorisma apkarošanā pārstāvji minēja NATO Stratēģiskās komunikācijas izcilības centru, kura izvietošana Latvijā apliecina Latvijas ekspertu augstās zināšanas stratēģiskās komunikācijas jomā. Kopumā kā Latvijai svarīgākie pasākumi šajā jomā tika atzīmētas vairākas starptautiskas misijas (Itālijā, Afganistānā, utt.), kurās Latvija piedalās ne tikai ar NATO starpniecību, bet arī kā Globālās koalīcijas cīņai pret ISIS dalībniece. Kaut arī šī koalīcija nav NATO struktūrvienība, abas institūcijas ir cieši saistītas.

Kā Latvijai svarīgākos terorisma apkarošanas pasākumus ES Ārlietu ministrijas pārstāvji minēja misijas Ziemeļāfrikā, Mali, Vidusjūrā, kur Latvijas militārās jomas eksperti brauc stiprināt vietējo spēku kapacitāti, atjaunot kritisko infrastruktūru, uzlabot vai pat atjaunot izglītības sistēmu un veic tamlīdzīgus spēku stiprināšanas pasākumus. Vēl kā svarīgu soli terorisma apkarošanā uzskata Eiropadomes locekļu paziņojumu par terorisma apkarošanu, kas pieņemts 2015. Gada 12.februārī, to izdeva Eiropadomes locekļi, reaģējot uz terora aktiem Francijā. Paziņojumā aicināts īstenot konkrētas darbības, no kurām galvenā uzmanība pievēršama iedzīvotāju drošības garantēšanai, radikalizācijas novēršanai un vērtību aizsargāšanai, kā arī sadarbībai ar starptautiskajiem partneriem. Ziņojumā arī noteiktas galvenās sadarbības valstis Ziemeļāfrikā, Tuvajos Austrumos, Persijas līcī un Balkānos, kā arī Turcija. Ziņojumā nolemts strādāt pie Eiropas Savienības Pasažieru datu reģistra direktīvas, ko, kā Latvijai nozīmīgu pasākumu, atzina arī intervētie Ārlietu ministrijas pārstāvji, uzsverot, ka Latvija šī direktīvas izpildē ir krietni priekšā citām ES dalībvalstīm, jo testa režīmā reģistrs Latvijā jau darbojas. Šis reģistrs pieskaitāms arī pie nākamā svarīgā pasākuma Latvijai-informācijas apmaiņas tīkla, kurā iesaistīts EUROPOL (*European Union's law enforcement*

agency), CEPOL (*European Union Agency for Law Enforcement Training*), FRONTEX (*European Border and Coast Guard Agency*) un vairākas citas ES Tieslietu un iekšlietu struktūras apakšvienības. Šādi sadarbības formāti izveidoti pamatojoties uz starptautiskā terorisma īpatnībām- radikalizācija var notikt attālināti, tāpēc nepieciešams spēkus koncentrēt gan organizācijas iekšienē, gan ārpus tās.

Tālāk intervijā darba autore vēlējās noskaidrot kuros no ES un NATO īstenotajos terorisma apkarošanas pasākumos jūtams vislielākais Latvijas ieguldījums. Intervētie pārstāvji vienoti atbildēja, ka tās noteikti ir starptautiskās misijas, kā arī stratēģiskā komunikācija. Šeit jāpiemin arī ANO (Apvienoto Nāciju Organizācija) daudzpusējā integrētā stabilizācijas misijā Mali (MINUSMA), šī ir pirmā ANO misija, kurā šobrīd piedalās 3 eksperti no Latvijas, ĀM pārstāvji šo apzīmēja kā bīstamāko ANO misiju. Kaut arī šī ir pirmā ANO misija, kurā Latvija piedalās ar fizisku līdzdalību, iepriekš veikti arī brīvprātīgi maksājumi miera misiju uzturēšanai.⁵⁶ Arī šajās misijās Latvijas pārstāvju uzdevums nav iesaistīties aktīvā karadarbībā, bet gan apmācīt vietējos bruņotos spēkus, lai palielinātu to kapacitāti, ko vēlāk izmantot arī terorisma apkarošanas mēģinājumos. Jāatzīmē arī tas, ka Latvijas ekspertiem ir labas zināšanas par Vidusāzijas/Centrālāzijas reģionu, kas palīdz tiem veiksmīgāk stabilizēt situāciju tajā, piemēram, atmīnējot atkarotās teritorijas. Arī šīs zināšanas nododot tālāk, tiek palīdzēti citu valstu spēkiem apkarot teroristiskas organizācijas. Kā jau iepriekš minēts, arī stratēģiskā komunikācija ir joma, kurā Latvijas ieguldījums ir izceļams, jo šeit izvietots NATO Stratēģiskās komunikācijas izcilības centrs, kuri veic pētījumus arī par teroristisko grupējumu propagandu.

Trešais intervijas jautājums bija par konkrētām valstīm, ar kurām Latvijai izveidojusies ciešāka sadarbība terorisma apkarošanas jomā. Ministrijas pārstāvji nosauca četras valstis un vienu organizāciju. Cieša sadarbība šajā jomā izveidojusies ar ASV (Amerikas Savienotās Valstis), jo šai valstij ir pieredze starptautisku līgumu slēgšanā. Piemēram, gadījumā, ja NATO vēlas uzsākt misiju Afganistānā, tam nepieciešama vienošanās, tā kā ASV ir liela pieredze šajā jomā, tas atvieglo misiju uzsākšanas procesu arī Latvijai. Misijas laikā Afganistānā, Latvijas spēkiem bija svarīga sadarbība ar Vācijas pārstāvjiem, Irākā- ar Dāniju, bet Mali- ar Franciju. Vēl ļoti svarīga ir sadarbība ar NB-8 formāta valstīm (Dānija, Igaunija, Islande, Latvija, Lietuva, Norvēģija, Somija un Zviedrija), jo tas ir reģionālas sadarbības formāts visos līmeņos, arī terorisma apkarošanā.

---

⁵⁶ <http://www.mfa.gov.lv/arpolitika/drosibas-politika/drosibas-politikas-virzieni/daliba-starptautiskajas-operacijas#ano>

Intervijas ceturtais jautājums- „Kurā jomā /jomās būtu nepieciešams palielināt Latvijas ieguldījumu terorisma apkarošanā?” ĀM pārstāvji uzskata, ka Latvijas ieguldījums, ņemot vērā resursus, ir adekvāts gan ES, gan NATO, Latvija ir plaši pārstāvēta dažādās darba grupās (darbojas 4 no 5 darba grupām Globālajā koalīcijā cīņai ar ISIL/Daesh), kā arī aktīvi tajās darbojas. Arī 2% no IKP aizsardzības sektoram norāda uz Latvijas pietiekamo ieguldījumu šajā jomā, brīvprātīgās iemaksas ANO miera uzturēšanas misijām norāda uz Latvijas spēju palielināšanos. Tomēr pārstāvji atzīst- ja būtu iespēja palielināt pieejamos resursus, palielinātu mediķu/instruktoru skaitu un to pieredzi.

Intervijas noslēgumā Ārlietu ministrijas pārstāvji uzsvēra Latvijas ieguvumus terorisma apkarošanas jomā no dalības ES un NATO. Latvijā terorisma risks nemainīgi ir saglabājies zems, tomēr valstij nelabvēlīgu izmaiņu gadījumā ir jau izstrādātas konkrētas vadlīnijas, vienoti principi problēmas risināšanai. Eiropā ir daudz pozitīvu piemēru šādiem risinājumiem (piemēram, Nīderlandes pieredze teroristu reintegrācijā), tomēr Latvijai pagaidām nav nepieciešamības šādas politikas ieviest. Pozitīva ir arī ciešā sadarbība ar NB 8 dalībvalstīm, jo vairākas no tām ir pieredzējušas terora aktus, tāpēc nepieciešamības gadījumā var sniegt padomus situācijas normalizēšanai. Kopumā intervētie pārstāvji Latvijas dalību dažādos terorisma apkarošanas pasākumos vērtēja ļoti pozitīvi, pat nodēvējot Latviju par terorisma apkarošanas lielvalsti, jo, ņemot vērā gan pieejamos finanšu, gan cilvēkresursus, Latvija šajā jomā dara ļoti daudz. Pēc intervējamo domām, ja visas valstis darītu proporcionāli tik pat daudz, cik Latvija, terorisma apkarošana būtu daudz sekmīgāka.

Apkopojot intervijas laikā iegūto informāciju, darba autore secina, ka liela daļa no terorisma apkarošanas pasākumiem, kuros Latvija iesaistās, ir tikai pastarpināti saistīti ar terorisma apkarošanu, jo, piemēram, ES īstenotie pasākumi ir vērsti uz vides, kurā cilvēkiem nav nepieciešams radikalizēties vai pievienoties teroristiskām organizācijām, radīšanu, tāpēc centieni to ierobežot notiek apmācot vietējos spēkus, mēģinot samazināt nevienlīdzību, uzlabot dzīves līmeni, izglītību, minoritāšu integrāciju sabiedrībā utml. Arī darbības NATO nav tieši vērstas uz teroristisko organizāciju iznīcināšanu, bet gan situācijas uzlabošanu reģionā. Vēl viena svarīga terorisma apkarošanas sastāvdaļa ir atbilstošas likumdošanas izveide, kur pozitīva ir sadarbība ar citām organizāciju dalībvalstīm pieredzes un zināšanu apmaiņā. Arī šajā jomā Latvija vērtējama pozitīvi, jo, piemēram, Pasažieru datu reģistra direktīvas izpildē, tā ir soli priekšā citām dalībvalstīm. Ņemot vērā to, ka Latvijā terorisma draudu līmenis nemainīgi samazinājies zems, šobrīd nav nepieciešamības ņemt piemēru no kādas valsts šīs jomas attīstīšanai, piemēram, bijušo teroristu reintegrācijai sabiedrībā, jo tie

būtu nelietderīgi izmantoti līdzekļi, kurus iespējams ieguldīt citās aizsardzības jomās, kur tie būtu izlietojami lietderīgāk.

10.INTERVIJA DROŠĪBAS POLICIJĀ

Lai iegūtu plašāku ieskatu terorisma apkarošanas jomā Latvijā, darba autore intervēja Drošības policijas pārstāvi Andi Ārumu. Drošības policija ir viena no svarīgākajām institūcijām Latvijā, kas nodarbojas ar terorisma apkarošanu. “Drošības policija veic pretizlūkošanas un operatīvās darbības pasākumus nolūkā iegūt apsteidzošu informāciju par personu plānotajām teroristiskajām darbībām un savlaicīgi tās novērst. Pretterorisma risku identificēšanā un neitralizēšanā Drošības policija cieši sadarbojas ar ārvalstu partneru dienestiem, ar kuriem notiek regulāra informācijas un situācijas analīzes apmaiņa.”⁵⁷ Drošības policija ir sagatavojusi Nacionālo pretterorisma plānu, kura izstrādē sadarbojas ar citām terorisma apkarošanā iesaistītām institūcijām.

Intervijas sākumā darba autore vēlējās noskaidrot, kuri ir Latvijai svarīgākie terorisma apkarošanas pasākumi ES un NATO. Drošības policijas pārstāvis uzreiz atzīmēja, ka svarīgi ir visi, turklāt liela daļa no tiem ir tikai pastarpināti saistīti ar terorisma apkarošanu. Draudu faktors Latvijā sākotnēji ir saistīts ar tās iesaisti teroristiskā grupējuma Al Quaida apkarošanā, tomēr pieredze rāda, ka ne vienmēr iesaiste grupējumu apkarošanā izvēršas grupējumu aktivitātē konkrētajā valstī. Kā viens no Latvijai svarīgiem pasākumiem tiek minētas NATO miera uzturēšanas misijas, kurās piedalās arī Nacionālo Bruņoto spēku karavīri. ES kontekstā ļoti svarīgi ir informācijas apmaiņas tīkli, kas nodrošina dalībvalstis ar aktuālo nepieciešamo informāciju. ES līgumi nosaka, ka katrai dalībvalstij par savu iekšējo drošību jā rūpējas pašām, tomēr tas neliedz savienību izmantot kā platformu terorisma apkarošanas pasākumu īstenošanai. Šajā jomā sadarbība ES ietvaros notiek balstoties uz vienbalsības principu, tomēr Latvijai svarīgākie pasākumi terorisma apkarošanas jomā saistīti ar informācijas apmaiņas tīkliem, stratēģisku plānu izveidi.

Intervijas otrais jautājums bija par pasākumiem, kuros ir lielākais ieguldījums no Latvijas iesaistes. Intervējamais teica, ka tās ir dažādās sadarbības formas, kuras gan tiek izmantotas pasīvi, jo tiek rūpīgi izvērtēti ieguvumi Latvijas drošībai, arī nepieciešamo informāciju Drošības policijā iegūst paši, jo tādā veidā iegūtā informācija ir tieši tā, kas nepieciešama. Latvijas dalība terorisma apkarošanas pasākumos ir skaidrojama ar to, ka tas ir izdevīgi valstij, tās nacionālās drošības uzlabošanai. Drošības policijas sadarbība ar, piemēram, Ārlietu Ministriju ir vērtējama kā projektu tipa, jo tā notiek ierobežotu laiku un

---

⁵⁷ <http://dp.gov.lv/lv/darbibas-jomas/preterorisms/>

kāda konkrēta pasākuma izpildei. Šī sadarbība notiek bez ES vai NATO iesaistes, tomēr sadarbība starp institūcijām, kuras ir iesaistītas terorisma apkarošanā ir ļoti svarīga. Ārlietu ministrija var lūgt Drošības policijas pārstāvjus piedalīties kāda pasākuma īstenošanā, tomēr ne vienmēr šis aicinājums tiks pieņemts, ļoti svarīgi izvērtēt, vai šī dalība ir nepieciešama nacionālās drošības uzlabošanai. Liels ieguvums no Latvijas dalības ir darbība dažādās ES Padomes darba grupās (Terorisma (starptautisko aspektu) jautājumu darba grupa, Politisku un militāru jautājumu darba grupa, Konkrētu terorisma apkarošanaspasākumu īstenošanas darba grupa utml.)⁵⁸ Vēl svarīga ir Latvijas darbība Radikalizācijas apzināšanas tīkla (*Radicalisation Awareness Network*). “Terorisms neapstājas pie valstu nacionālajām robežām; arī centieniem graut nākotnes teroristu rekrutēšanu nevajadzētu.”⁵⁹ Tas ir formāts, kurā dalībvalstu eksperti dalās pieredzē, kā pasargāt cilvēkus no radikalizācijas vai kā strādāt ar cilvēku, kurš jau ir radikalizējies. Apmācīti tiek ne tikai drošības un atbildīgo valsts iestāžu darbinieki, bet arī skolotāji, veselības aprūpes speciālisti utt.⁶⁰ Intervējamais atkārtoti atgādināja, ka pasākumu, kur Latvija piedalās, saistība ar terorisma apkarošanu ir tikai pastarpināta. ES piedāvā dažādas iespējas dalībvalstīm, ne visas ir jāizmanto. Drošības policijā šīs iespējas izmanto tad, kad tās ir nepieciešamas, pārējās paturot “rokas stiepiena attālumā”, lai nepieciešamības gadījumā varētu izmantot arī tās.

Intervijas trešais jautājums bija “Vai ir kāda/-as ES vai NATO dalībvalstis, ar kuru/-ām Latvijai ir ciešāka sadarbība terorisma apkarošanas jomā? Ja ir, tad kura/-as?” Intervētais pārstāvis atzina, ka sadarbība ir aptuveni vienāda ar visām dalībvalstīm, jo situācijas kļūst arvien līdzīgākas- nav ļoti nozīmīgu atšķirību starp dažādiem reģioniem. Kaut arī Latvijai nav prioritāru sadarbības valstu, tai ir nozīmīgi dažādie sadarbības formāti, kurus piedāvā citas valstis.

Intervijas ceturtais jautājums- “Kurā jomā būtu nepieciešams palielināt Latvijas iesaisti terorisma apkarošanā?” Pamatojoties un terorisma tendencēm mainīties, Latvijai pastāvīgi jāuzlabo visi iesaistes veidi, nepieciešams attīstīt savas spējas visu laiku. Drošības policijā terorisma apkarošana pamatā balstīta uz ES 4 terorisma apkarošanas jomām- novēršana, aizsardzība, vajāšana, reaģēšana. Tās mērķis- saglabāt esošo līmeni (terorisma draudu risks Latvijā nemainīgi saglabājies zems), tāpēc lielākā uzmanība tiek pievērsta tieši novēršanas pīlāram. Lai maksimāli novērstu cilvēku iespējas radikalizēties, nepieciešams

---

⁵⁸ <http://www.mfa.gov.lv/arpolitika/eiropas-savieniba-arpolitika/es-jautajumi-arlietu-ministrijas-kompetence/es-jautajumu-koordinacija-arlietu-ministrija/arlietu-ministrijas-daliba-padomes-komitejas-un-darba-grupas>

⁵⁹ https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/networks/radicalisation_awareness_network_en

⁶⁰ turpat

izskaust cēloņus, lai šo noziedzības veidi novērstu jau saknē. Tam noder citu valstu gadījumu analīze, tomēr vienmēr jāpatur prātā, ka situācija katrā valstī ir atšķirīga un tā jāpiemēro konkrētās valsts apstākļiem. Ja Latvijā tiek īstenots terora akts, Drošības policijā uzskata, ka darbs nav paveikt gana labi- akts nav novērsts.

Intervijas sestais jautājums- “Vai ir kāda valsts, no kuras Latvijai vajadzētu ņemt piemēru terorisma apkarošanā?” Tā kā katras valsts drošības sistēma ir atšķirīga, nav iespējams izdalīt kādu valsti atsevišķi. Situācija jāvērtē kopā, lai iegūtu maksimālu skaidru attēlu par notiekošo un nepieciešamo tālāko rīcību. Vienīgie brīži, kad piemēru var ņemt no vienas dalībvalsts ir tad, kad runa ir par kādu ļoti šauru tēmu, kurā pieredze ir tikai vienai no tām, tomēr arī šajos gadījumos ir liela iespēja, ka pārējām dalībvalstīm šādi draudi nebūs aktuāli. Intevijas noslēgumā darba autore vēlējās noskaidrot jomas, kurās citas valstis var ņemt piemēru no Latvijas terorisma apkarošanā. Drošības policijas pārstāvis atzīmēja Latvijas panākumus vieglo mērķu (vietas, kurās ir grūti kontrolēt cilvēku plūsmu- lielveikali, stacijas utml.) aizsardzībā. Šajā jomā DP sadarbojas ar atbildīgajiem konkrētajās vietās. Tā kā Latvijā nav aktuālu terorisma draudu, šī ir joma, kurā attīstīt savas zināšanas un prasmes. Vēl piemēru no Latvijas var ņemt radikalizācijas novēršanas jomā. Intervējamais atzina, ka paši jau neapzinās, cik nozīmīgi ir rezultāti, tomēr kolēģi no citām valstīm vienmēr atzīmējot Latvijas prasmīgo veikumu. Arī pasažieru datu reģistra direktīvas izpildē varam rādīt piemēru citām valstīm.

11. SECINĀJUMI NO INTERVIJĀM

Darba izstrādes gaitā autore intervēja Ārlietu Ministrijas un Drošības policijas pārstāvjus. Kaut arī abas organizācijas darbojas terorisma apkarošanas jomā, iesaiste ir ļoti atšķirīga. Ārlietu ministrijas sadarbība ar dažādām starptautiskām organizācijām ir plašāka, kamēr Drošības policijā ļoti rūpīgi tiek izvērtēta iesaistes ietekme uz nacionālās drošības uzlabošanu. Terorisma apkarošana nav iespējama bez dažādu institūciju sadarbības ne tikai informācijas apmaiņai, bet arī kopīgu stratēģiju un plānu izveidei, jo katras institūcijas specifika ļauj piemērot zināšanas konkrētajai jomai. Abu interviju mērķis bija noskaidrot vairāk par Latvijas sadarbību ar citām ES un NATO dalībvalstīm gan organizāciju ietvaros, gan ārpus tām terorisma apkarošanas jomā. Interviju gaitā noskaidrojās, ka liela daļa pasākumu, kuros Latvija iesaistās, ir tikai pastarpināti saistīti ar terorisma apkarošanu, piemēram, Nacionālo Bruņoto spēku misijas ir saistītas nevis ar aktīvu teroristu iznīcināšanu, bet gan ar vietējo spēku apmācīšanu, labvēlīgu apstākļu radīšanu. Šīs misijas arī ir viens no svarīgākajiem pasākumiem NATO, kurā Latvija piedalās. ES kontekstā ļoti nozīmīgi ir informācijas apmaiņas tīkli, kā arī iespēja dalīties pieredzē ar citiem.

Par abu organizāciju ieguvumiem no Latvijas atbildes nebija tik vienojāmīgas. ĀM pārstāvji minēja STRATCOM kā svarīgu stratēģiskās komunikācijas sastāvdaļu, tomēr DP pārstāvis atzina, ka nepieciešamo informāciju iegūst paši, jo tādā veidā tā ir tieši piemērota nepieciešamajām darbībām. Vēl ĀM pārstāvji kā svarīgu minēja dalību miera uzturēšanas misijās, kā arī pieredzes apmaiņu. Jautājumā par valstīm, ar kurām sadarbība ir ciešākā, DP pārstāvis atbildēja, ka visas, jo katra var sniegt pieredzi sev zināmā situācijā, turklāt apstākļiem kļūstot līdzīgākiem, vieglāk citu valstu pieredzi pielāgot savām nepieciešamībām. ĀM pārstāvji kā svarīgākās sadarbības valstis minēja ASV, Vāciju, Franciju, Dāniju un NB 8 valstis.

Piektais jautājums abās intervijās bija par nepieciešamajiem uzlabojumiem Latvijas terorisma apkarošanā. Visi pārstāvji atzina, ka uzlabojumi nepieciešami vienmēr, jo terorisms ir ļoti mainīgs, tomēr, ņemot vērā pieejamos resursus, Latvija šajā jomā dara gana daudz.

Kopumā abās starp abām institūcijām nebija krasu viedokļu atšķirību, tomēr jāņem vērā, ka Ārlietu Ministrijas uzdevumos ir veicināt starptautisko sadarbību drošības un citās jomās, kamēr Drošības policijas uzdevumos ietilps cīņa ar terorismu valsts iekšienē. Šī

uzdevumu atšķirība arī paskaidro viedokļu atšķirību, turklāt interviju mērķis bija iegūt dziļāku izpratni par dažādiem terorisma apkarošanas pasākumiem, kuros Latvija ir iesaistīta.

SECINĀJUMI

Tā kā terorisms, tā darbības ir tiešs apdraudējums gan indivīda, gan valsts nacionālajai drošībai, darba gaitā svarīgi noskaidrot, kas ir drošība. Drošība ir stāvoklis, ko valsts cenšas nodrošināt saviem iedzīvotājiem, tomēr to precīzi definēt sarežģīti. Darba gaitā apskatīti dažādas drošības definīcijas, drošības līmeņi un apdraudējumi tajos. Viens no reģionālās sadarbības veidiem ir drošības kopienas. Tās raksturo vienota identitāte, kas ir pamats drošības kopienas izveidei. Konflikta vai nesaskaņu risināšanai, drošības kopienas valstis izvēlas izmantot ne-militārus līdzekļus. Drošības kopienu teorija pieļauj anarhijas izveidi, kurā valstis konfliktus risina sarunu ceļā. Darba autore uzskata, ka ES uzskatāma par drošības kopienu, jo savienības dalībvalstis vieno kopējas vērtības, kā arī tai nav pieejami militāri līdzekļi konfliktu risināšanai. Tā kā Latvija ir šīs kopienas dalībvalsts, tas, iespējams, izskaidro Latvijas aktīvo iesaisti dažādos ES rīkotajos terorisma apkarošanas pasākumos, kaut arī terorisma draudu līmenis valstī nemainīgi ir saglabājies zems.

Darba gaitā aplūkoti arī terorisma teorētiskie aspekti- dažādas definīcijas, veidi.

„Terorisms ir definēts kā nelegitīms spēka vai draudu lietojums, kas vērsts uz politiskiem objektiem. Tas ir nelegitīms, jo apdraud civiliedzīvotājus un/vai neapbruņotus cilvēkus un ir slepenu valsts vai nevalstisko aktoru gatavots, pretrunā ar likumiem. Tā ir simboliska un iepriekš plānota vardarbība, kuras mērķis ir nodot ziņu plašākai sabiedrībai nevis tikai tiešajiem vardarbības upuriem. Terorisms ir veidots, lai ietekmētu mērķauditoriju radot bailes, lai ietekmētu lēmumu pieņēmējus mainīt rīcībpolitikas vai sistēmas par labu vainīgo politiskajiem uzskatiem. Šādi objekti var būt sistemātiski un var būt sarežģītu sociālo spēku motivēti, piemēram, ideoloģijas, etniska nacionālisma vai reliģiska ekstrēmisma.”⁶¹ Terorismu iedala nacionālā un starptautiskā, valsts sponsorētā, valsts īstenotā, savukārt teroristiskas organizācijas mēdz iedalīt etniski- nacionālās, politisko ideoloģiju vadītās, reliģijas vadītās. Iedalījums ir atkarīgs no analīzes līmeņa, tāpēc nav iespējams vienoties par konkrētu dalījumu, kas atbilstu visiem gadījumiem. Definējot terorismu svarīgi ņemt vērā termina vēsturisko attīstību. Vēsturiski darbības, ko šodien uzskatām par teroristiskām, tika uzskatītas kā demokrātiskas, cilvēkus, kas tās veica, uzskatīja par brīvības cīnītājiem. Vēlāk terorisma nozīme sāka līdzināties musdienām.

---

⁶¹ Turpat, 24.lpp

ES cīņa ar terorismu balstās un Terorisma apkarošanas stratēģiju, tajā apkarošana aprakstīta četros pīlāros- novēršana, aizsardzība, vajāšana un reaģēšana. NATO terorisma apkarošanu uzsāk pēc 2001.gada 11.septembra terora akta ASV, kad pirmo reizi tika iedarbināts Ziemeļatlantijas līguma 5.pants- "Puses vienojas, ka bruņotu uzbrukumu vienai vai vairākām no tām Eiropā vai Ziemeļamerikā uzskatīs par uzbrukumu visām dalībvalstīm, un tādēļ tās apņemas, ka šāda uzbrukuma gadījumā katra no tām, izmantojot individuālās un kolektīvās paš aizsardzības tiesības, kas paredzētas Apvienoto Nāciju Organizācijas Hartas 51.pantā, sniegs palīdzību Pusei vai Pusēm, kas pakļautas uzbrukumam, individuāli un kopā ar citām Pusēm, veicot pasākumus, kurus tās uzskata par nepieciešamiem, ieskaitot bruņota spēka pielietošanu, lai atjaunotu un saglabātu Ziemeļatlantijas reģiona drošību."⁶²

Darba izpētes jautājums: Vai Latvijas veiktie pasākumi terorisma apkarošanas jomā ir veidoti pamatojoties uz dalību starptautiskās organizācijās?

Darbā izvirzītā hipotēze: Latvijas veiktie pasākumi terorisma apkarošanai ir izveidoti dalības starptautiskajās organizācijās (ES, NATO) dēļ.

Darbā izvirzītā hipotēze ir apstiprinājusies, jo, kaut arī Latvijā pastāv institūcijas, kas veido terorisma apkarošanas stratēģijas bez starptautiskas sadarbības, jāatceras, ka Latvijā terora akti nav notikuši, nav arī konstatēta teroristisku organizāciju aktivitāte, tāpēc trūkst objektīvas pieredzes, piemēram, seku novēršanā vai bijušo teroristu reintegrācijā sabiedrībā. Starptautiskās organizācijas ir platformas, kurā iespējams uzzināt citu valstu pieredzi konkrētā jomā un, pielāgojot katras valsts vajadzībām, iekļaut savās stratēģijās. Arī Nacionālajās drošības koncepcijās galvenais uzsvars ir likts uz starptautiskā, nevis vietējā terorisma apkarošanu. Terorisma draudu līmeni Latvijā varētu palielināt tās iesaiste dažādās NATO terorisma apkarošanas misijās. Kā vēl vienu faktoru terorisma draudu līmeņa celšanai var minēt patvēruma meklētāju un bēgļu uzņemšanu valstī, tas notiek caur ES institūcijām. Arī dažādās studentu pieredzes apmaiņas iespējas varētu palielināt terorisma draudu risku.

Darba izstrādes gaitā autore intervēja Ārlietu Ministrijas un Drošības policijas pārstāvjus, kurus lūdza parakstīt svarīgākos terorisma pasākumu ES un NATO, kā arī Latvijas iesaisti tajos. Šīs institūcijas tika izvēlētas to specifikas dēļ- Ārlietu ministrijas svarīgākais uzdevums terorisma apkarošanas jomā ir veidot starptautisko sadarbību ar organizācijām vai atsevišķām valstīm, kamēr Drošības policijas galvenais uzdevums ir apkopot informāciju par personām, kurām ir palielināts risks radikalizēties, mēģināt to novērst, tādējādi pasargājot

---

⁶² <https://likumi.lv/ta/lv/starptautiskie-ligumi/id/52>

pārējo sabiedrību. Drošības policijas pārstāvis atzina, ka īstenota terora akta gadījumā, Drošības policija savu uzdevumu (novēršanu) nav veikusi pietiekami augstā līmenī.

Tā kā terorisma risks Latvijā nemainīgi saglabājies zems, ir pamats uzskatīt, ka drošības iestādes savu darbu veikušas teicami, kaut arī ir apzināti vairāki indivīdi, kuri devušies uz ISIS kontrolētajām teritorijām, kur, iespējams, tiek apmācīti terora aktu veikšanā un plānošanā. Šādi indivīdi ir īpaši bīstami Latvijas nacionālajai drošībai, jo atgriežoties var savas zināšanas un pārlicību nodot tālāk, veidojot teroristisku organizāciju Latvijā. Darba autore uzskata, ka svarīgi ieguldīt līdzekļus izpētes jomā, jo terorisms ir joma, kura attīstās ļoti strauji un to nav iespējams apkarot, nepielāgojoties tā attīstībai. Latvija, ņemot vērā pieejamos finanšu un cilvēkresursus, terorisma apkarošanā piedalās ļoti aktīvi, tas dod iespēju iegūt noderīgu pieredzi, ko vēlāk izmantot stratēģiju vai politikas plānošanas dokumentu izveidē.

Ņemot vērā darba laikā analizēto informāciju, tiek izvirzīts izpētes jautājums tālākai, padziļinātai tēmas analīzei – vai Latvijā pastāv integrācijas plāns radikalizētiem indivīdiem? ņemot vērā, ka pēdējo gadu laikā ir bijuši vairāki gadījumi, kad valsts piederīgie devušies ārpus Latvijas robežām, piedalījušies teroristiskās aktivitātēs, kā arī pēc visa tā šie indivīdi tikuši atgriezti Latvijā. Šādā situācijā šķiet pašsaprotami, ka valsts būtu izstrādājusi kādu programmu, lai, pirmkārt, pētītu Latvijas valstspiederīgo interesi pievienoties teroristiskajiem grupējumiem, un, otrkārt, rūpējoties par ikviena sabiedrības pārstāvja interesēm, rehabilitātu šos indivīdus. Ņemot vērā plašsaziņas līdzekļos pieejamo informāciju, šādas rehabilitācijas programmas šobrīd nepastāv. Līdz ar to piedāvātais izpētes jautājums sniegtu ne tikai akadēmisku pienesumu, bet arī ļautu likt pamatus šādu programmu ieviešanai.

IZMANTOTĀS LITERATŪRAS SARAKSTS

1. Acharya, A. (2001). *Constructing a Security Community in Southeast Asia: ASEAN and the Problem of Region*. London, New York: CRC Press p. 2-4
2. Advanced systems and concepts Office, Defence Threat Reduction Agency and Working Group on War, Violence and Terrorism , Institute for Conflict Analysis and Resolution, George Mason University. (2003). *Terrorism: Concept, Causes, and Conflict Resolution*. Izgūts no: http://scar.gmu.edu/sites/default/files/global-documents/Sandole-Terrorism_concepts.pdf 9.,10.lpp.
3. Aizsardzības ministrija. (2002). *Nacionālā drošības koncepcija*. Izgūts no: http://www.mod.gov.lv/~media/AM/Par_aizsardzibas_nozari/Plani,%20koncepcijas/2002_nd.ashx
4. Aizsardzības ministrija. *Nacionālā drošības koncepcija*. Izgūts no: http://www.mod.gov.lv/~media/AM/Par_aizsardzibas_nozari/Plani,%20koncepcijas/1995_nd.ashx
5. Aizsardzības ministrija.(2005). *Nacionālā drošības koncepcija*. Izgūts no: http://www.mod.gov.lv/~media/AM/Par_aizsardzibas_nozari/Plani,%20koncepcijas/2005_nd.ashx
6. Aizsardzības ministrija.(2008). *Nacionālā drošības koncepcija*. Izgūts no: http://www.mod.gov.lv/~media/AM/Par_aizsardzibas_nozari/Plani,%20koncepcijas/Nac_dros_2008.ashx
7. *Bailēs no terorisma aicina atsaukt mājās Latvijas karavīrus no Irākas*. Retrieved from http://www.tvnet.lv/zinas/latvija/200771-bailes_no_terorisma_aicina_atsaukt_latvijas_karavirus_no_irakas
8. Byman, D.L. (2005, March). *How to Fight Terrorism*. Retrieved from <https://www.brookings.edu/articles/how-to-fight-terrorism/>
9. Council of the European Union – Presidency and CT Co-ordinator. (2005). *The European Union counter-terrorism strategy*. Izgūts no: <http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=EN&f=ST%2014469%202005%20REV%204>

10. Drošības policija. *Misija*. Izgūts no: <http://dp.gov.lv/lv/vispariga-informacija/misija/>
11. Drošības policija. *Preterorisms*. Izgūts no <http://dp.gov.lv/lv/darbibas-jomas/preterorisms/>
12. Eiropadome, Eiropas Savienības Padome. *Pasažieru datu reģistra datu izmantošanas regulējums*. Izgūts no: <http://www.consilium.europa.eu/lv/policies/fight-against-terrorism/passenger-name-record/>
13. English Oxford Living Dictionaries. *Definition of terrorism in English*. Retrieved from <https://en.oxforddictionaries.com/definition/terrorism>
14. European Parliament in plain language. *Values*. Retrieved from: <http://europarlamenti.info/en/values-and-objectives/values/>
15. Grigg, D.W. (2010). *Cyber-Aggression: Definition and Concept of Cyberbullying*. Australian Journal of Guidance & Counselling Vol.20 No. 2
16. Heads of State and Government in Lisbon. *Strategic Concept For the Defence and Security of The Members of the North Atlantic Treaty Organisation* Izgūts no: <https://www.nato.int/lisbon2010/strategic-concept-2010-eng.pdf>
17. Hoffman, B. (1954). *Inside Terrorism*. Columbia University Press. 3.-18.lpp
18. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32017L0541&from=EN>
19. Jenkins, J. P. *Terrorism*. Encyclopaedia Britannica. Retrieved from <https://www.britannica.com/topic/terrorism>
20. Kārlis Krēslis. (2009). *Terorisma būtības analīze un iespējamās pret darbības pamatojums Latvijas apstākļos*. Nacionālās Aizsardzības akadēmijas Aizsardzības zinātniski pētnieciskais centrs. 93.lpp
21. Khan, S., Eoyang, M. *The Plan to Combat Terrorism*. Retrieved from <https://www.thirdway.org/report/the-plan-to-combat-terrorism>
22. Jorgensen, K.E. (2009). *The European Union and International Organizations*. Izgūts no: https://estudijas.lu.lv/pluginfile.php/264108/mod_resource/content/1/EU-NATO.pdf
23. LR Aizsardzības ministrija. *NATO loma terorisma apkarošanas jomā*. Izgūts no: <http://www.mod.gov.lv/NATO/Spejas/terorisms.aspx>
24. LR Ārlietu ministrija. *Ārlietu ministrijas dalības Padomes komitejās un darba grupās*. Izgūts no <http://www.mfa.gov.lv/arpolitika/eiropas-savieniba-arpolitika/es-jautajumi-arlietu-ministrijas-kompetence/es-jautajumu-koordinacija-arlietu-ministrija/arlietu-ministrijas-daliba-padomes-komitejas-un-darba-grupas>
25. LR Ārlietu ministrija. *Dalība starptautiskajās misijās un operācijās*. Retrieved from <http://www.mfa.gov.lv/arpolitika/drosibas-politika/drosibas-politikas-virzieni/daliba-starptautiskajas-operacijas#ano>
26. LR Likumdevējs. *Par Nacionālo preterorisma plānu*. Retrieved from <https://likumi.lv/doc.php?id=174338>
27. LR Saeima. (1998). *Krimināllikums*. 88.pants

28. NATO's Emerging Security Challenges Division. (2014). *NATO's defence against terrorism program*.
https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/pdf_2014_10/20151029_141007-dat-prog.pdf
29. Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienests. *Biotorisms*. Izgūts no:
http://www.nmpd.gov.lv/nmpd/katastrofu_medicina/arkartas_situacijas/bistamas_infekcijas_slimibas/biotorisms/
30. Nelsons, R. *Analīze: Paplašinot NATO pretterorisma lomu*. Izgūts no:
<https://www.nato.int/docu/review/2004/issue3/latvian/analysis.html>
31. Netanyahu, B. "Fighting terrorism. How Democracies Can Defeat the International Terrorist Network", Farrar, Straus and Giroux, New York 2001 Edition p. 132.-147.
<https://archive.org/stream/fightingterroris00neta#page/148/mode/2up> 132-147
32. North Atlantic Treaty Organization. (1949). *Ziemeļatlantijas līgums*. Izgūts no:
https://www.nato.int/cps/su/natohq/official_texts_17120.htm?selectedLocale=lv
33. OSCE. *Countering Terrorism: OSCE*. Retrieved from
<https://www.osce.org/countering-terrorism>
34. Pape, A.R.(2005). *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. 9.,10.lpp
35. *Par Papildu protokolu Eiropas Padomes Konvencijai par terorisma novēršanu*. (2017). Izgūts no:
<https://m.likumi.lv/doc.php?id=291079>
36. Philip, G. *NATO and the War on Terrorism: A Changing Alliance*. Retrieved from
<https://www.brookings.edu/articles/nato-and-the-war-on-terrorism-a-changing-alliance/>
37. Popovic-Citic, B., Djuric, S., Cvetkovic, V. (2011). *The prevalence of cyberbullying among adolescents: A case study of middle schools in Serbia School Psychology International* 2011 p.32: Retrieved from:
<http://spi.sagepub.com/content/32/4/412>
38. Schmid, A.P., Jongman, A.J. *Political terrorism*. 2.lpp
39. Stefan, B. *The Concept of Military Alliance*. Retrieved from
www.bmlv.gv.at/pdf_pool/publikationen/05_small_states_04.pdf
30. Stone, M. (2009). *Security According to Buzan: A Comprehensive Security Analysis. Security Discussion Paper Series 1, Spring*.
41. The Atlantic Council of The United States. *NATO role Confronting Terrorism*. Izgūts no:
<https://www.scribd.com/document/169437271/NATO-Role-Confronting-Terrorism>
42. U.S. Code. § 2656f. *Annual country reports on terrorism*. Izgūts no:
<https://www.law.cornell.edu/uscode/text/22/2656f>
43. U.S. Department of State. *The Global Coalition*. Retrieved from
<https://www.state.gov/r/pa/prs/ps/2017/03/268609.htm>
44. Ulusoy, H. *REVISITING SECURITY COMMUNITIES AFTER THE COLD WAR : THE CONSTRUCTIVIST PERSPECTIVE*. p.1-10.

Bakalaura darbs "Latvijas iesaiste terorisma apkarošanas pasākumos Eiropas Savienībā un Ziemeļatlantijas Līgum organizācijā" izstrādāts Latvijas Universitātes Sociālo zinātņu fakultātē.

Bakalaura darbs „ Latvijas iesaiste terorisma apkarošanas pasākumos Eiropas Savienībā un Ziemeļatlantijas līguma organizācijā” izstrādāts LU Sociālo zinātņu fakultātē.

Ar savu parakstu apliecinu, ka pētījums veikts patstāvīgi, izmantoti tikai tajā norādītie informācijas avoti un iesniegtā darba elektroniskā kopija atbilst izdrukai.

Darba apjoms (no ievada līdz secinājumiem ieskaitot) ir 100 4860rakstzīmes (ieskaitot intervālus, bet neieskaitot zemspvītras atsauces).

Autors: _____ Linda Vitkausa

(paraksts)

Rekomendēju/nerekomendēju darbu aizstāvēšanai.

Vadītāja: M.Soc.Sci. Matīss Veigurs

_____
(paraksts)

Recenzents: Valdis Oztulis

_____
(paraksts)

Darbs iesniegts Politikas zinātnes nodaļā 19.05.2018.

Dekāna pilnvarotā persona: _____

_____
(paraksts)

Darbs aizstāvēts bakalaura gala pārbaudījuma komisijas sēdē

prot. Nr. _____

Komisijas sekretāre: _____

_____
(paraksts)